

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Znalost konceptu fair trade mezi studenty vysokých škol
v Praze**

Karolína Hošková

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Karolína Hošková

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Znalost konceptu fair trade mezi studenty vysokých škol

Název anglicky

Knowledge of the concept of fair trade among college students

Cíle práce

Cílem práce bude zjistit názory a informovanost studentů o problematice fair trade. Porovnat mezi sebou studenty z různých vysokých škol pomocí dotazníkového šetření. Vyhodnotit znalosti a názory studentů na danou problematiku s ohledem na jimi studované vysoké školy. Srovnání budou studenti vysokých škol v Praze, bude se jednat o studenty ČZU, VŠE, ČVUT, VŠCHT a UK.

Metodika

Práce bude rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část práce, která představuje principy fair trade, se opírá o relevantní odbornou literaturu. Na základě těchto obecných informací o daném konceptu bude sestaven dotazník, který bude rozeslán mezi studenty vysokých škol. Tento dotazník bude podrobně popsán a vyhodnocen v části druhé, tedy v praktické části. Dotazníkové šetření bude obsahovat 17 otázek pro studenty ČZU a 15 otázek pro studenty ostatních vysokých škol.

Doporučený rozsah práce

30–40 s.

Klíčová slova

Etika, ekonomika, fair trade, férový obchod, udržitelnost, rozvojová spolupráce, spravedlivý obchod

Doporučené zdroje informací

Doležalová, H. Fair trade: Výzva pro všechny, Praha: Grada Publishing a.s., 2021. ISBN 978-80-271-4178-4
Huber, W. Etika: Základní otázky našeho života. Praha: Vyšehrad, 2016. ISBN 978-80-7429-705-2
KOMÍNEK, S. Měníme svět. Brno: NaZemi, 2015. ISBN 978-80-88150-01-5
Ruben, R. The impact of Fair Trade, Netherlands, 2008. ISBN 978-90-8686-083-8
SOKOL, J. *Etika, život, instituce : pokus o praktickou filosofii*. Praha: Vyšehrad, 2014. ISBN 978-80-7429-223-1.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Jan Brabec, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 3. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Znalost konceptu fair trade mezi studenty vysokých škol v Praze“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Janu Brabcovi, Ph.D. za odborné vedení a pomoc při zpracování tématu. Zároveň bych ráda poděkovala všem, kteří poskytli své názory k tématu fair trade.

Znalost konceptu fair trade mezi studenty vysokých škol

Abstrakt

Tato bakalářské práce se zaměřuje na informovanost a vnímání hnutí Fair Trade mezi studenty pražských VŠ.

První část obsahuje obecné vysvětlení pojmu Fair Trade i Fairtrade. Seznamuje se souvislostí fair trade a Konceptu udržitelného rozvoje vydanou OSN, jednoduše popisuje fungování fairtradeového obchodu. V práci jsou zmíněny všechny principy fair trade a je uveden výčet produktů, jsou zde uvedena základní loga a označení. Dále jsou zde zmíněny příklady aktivit na podporu fair trade. Je uveden i příklad negativ vytykánych tomuto principu. Práce nemá za cíl podrobně rozepisovat tento princip, jeho certifikaci či způsoby fungování v zemích producentů. Obsahuje jen základní informace k problematice a ty souvislosti, z jejichž rámcových znalostí se vycházelo při tvorbě dotazníku pro praktickou část.

Druhá část práce je zaměřena na práci s respondenty – studenty pražských vysokých škol. Úkolem bylo zjistit jejich informovanost a stav vnímání FairTrade principu, základní náhled na tuto tematiku. Studenti byli dotazováni online dotazníkem s 17 otázkami. Výsledky byly vyhodnocovány jak komplexně, tak v souvislosti s typem vysoké školy respondenta.

Klíčová slova: certifikace, ekonomika, etika, fair trade, Fairtrade, globální jih, férový obchod, udržitelnost, rozvojová spolupráce, spravedlivý obchod

Knowledge of the concept of fair trade among college students

Abstract

This work focuses on awareness and perception of the Fair Trade movement among students of Prague universities.

The first part contains a general explanation of the term Fair Trade and Fairtrade. It introduces the context of fair trade and the UN Sustainable Development Concept, simply describes the functioning of fair trade. The work mentions all the principles of fair trade and lists the products, there are basic logos and designations. Examples of activities in support of fair trade are also mentioned here. An example of the negatives alleged against this principle is also given. The thesis does not aim to describe in detail the principle of fair trade, its certification or ways of functioning in producer countries. It contains only basic information on the issue and the context, the basic knowledge of which was used to create a questionnaire for the practical part.

The second part of the work is focused on working with respondents - students of Prague universities. The task was to find out their awareness and state of perception of the FairTrade principle, a basic insight into this topic. Students questioned an online questionnaire with 17 questions. The results were evaluated both comprehensively and in connection with the type of university of the respondent.

Keywords: certification, economy, ethics, fair trade, Fairtrade, global south, fair trade, sustainability, development cooperation, fair trade

Obsah

1 Úvod.....	9
2 Cíle práce a metodika	10
2.1 Cíl práce	10
2.2 Metodika	11
3 Literární rešerše	12
4 Udržitelný rozvoj.....	13
4.1 Fair Trade	15
4.1.1 Definice.....	15
4.1.2 Fair Trade vs. FAIRTRADE.....	16
4.1.3 Fairtrade prémie.....	17
4.1.4 10 principů spravedlivého obchodování	17
4.1.5 Historie Fair Trade.....	22
4.1.6 Fairtradové organizace.....	23
4.1.7 Fair Trade produkty	26
4.1.7.1 Jak poznat fair trade produkty	26
4.1.8 Projekty na podporu fairtrade	30
4.2 Fair trade negativa.....	31
5 Vlastní práce, výsledky výzkumu	33
5.1 Zpracování dat.....	33
5.1.1 Vyhodnocení dotazníkové šetření.....	34
6 Zhodnocení výsledků	47
6.1 Výsledky a diskuse/ hypotézy	47
6.2 Výsledky a diskuse/ hypotézy	65
7 Závěr	68
8 Seznam použitých zdrojů	70
9 Seznam obrázků, grafů a zkratek.....	74
9.1 Seznam obrázků	74
9.2 Seznam grafů.....	74
9.3 Seznam použitých zkratek.....	75
10 Přílohy	76

1 Úvod

Na kolik známý je pojem Fair Trade? Samotný Fair Trade vyjadřuje v překladu férový obchod. To je však pouze překlad anglického slovního spojení, co ovšem obsahuje a jak dokáže ovlivnit svět? Princip Fair Trade je jeden ze způsobů, jak přispět k zachování planety a důstojného života pro další generace na ní. Tento princip souzní s koncepcí udržitelného rozvoje, což je celosvětová strategie OSN. S tím souvisí klíčový faktor, kterým je najít určitou rovnováhu mezi generacemi tak, aby veškeré potřeby ať již materiální, tak také duchovní mohly uspokojovat jak současnou tak i budoucí generaci. Jelikož se jedná také o příští generace, je vhodné zapojit příslušnou skupinu do hlavního výzkumu této práce, konkrétně vysokoškolské studenty.

Návazně je tedy vhodné stanovit hlavní výzkumnou otázku, která zní, jaké povědomí mají studenti pražských vysokých škol o konceptu Fair Trade? Výsledné odpovědi poukáží do jaké míry je cílená skupina seznámena s touto problematikou. Tato práce také pomůže poodhalit určitá slabší místa tohoto konceptu, které by měly být do budoucna odstraněny. Jelikož se tento pojem prvně objevil až v devadesátých letech minulého století, je tento pojem brán na českém území jako relativně stále nový. Proto je zapotřebí zjistit do jaké hloubky je tento pojem znám občany ČR, konkrétně vysokoškolskými studenty. Pro objektivnější pohled na problematiku byli vybráni studenti z několika pražských univerzit. Toto téma jsem si vybrala z důvodu objasnění problematiky konceptu Fair Trade, který je do dnešního dne pro řadu lidí stále neznámý a je zapotřebí jej kvůli jeho významnosti dále propagovat. Také je vhodné zanalyzovat výsledky studentů.

2 Cíle práce a metodika

2.1 Cíl práce

Pojem Fair Trade se v českém prostředí využívá již řadu let. Současnému světovému systému napomáhá k vyšší udržitelnosti a zaručení práv všech zúčastněných stran obchodu. Jedná se především o spravedlivé finanční ohodnocení pěstitelů. Cílem této práce je tedy systematicky vysvětlit a blíže popsat problematiku Fair Trade, se zaměřením na studenty vysokých škol v Praze. Cílem práce je tedy odhalit, jaké povědomí o označení Fair Trade mají studenti pražských vysokých škol. Práce využívá nejen internetové zdroje, ale především jednotlivé názory studentů z vybraných pražských vysokých škol. Pro objektivnější pochopení.

V úplném závěru práce, se pokusí odpovědět na hlavní výzkumnou otázku, jaké povědomí mají studenti vysokých škol v Praze o konceptu Fair Trade? V teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy a konceptuovány jednotlivé prvky a okolnosti fungování principu fair trade. Dále je zmapováno, jak moc je koncept fair trade v ČR, zejména pak na území Prahy, rozšířený a také, jak pomáhají vysoké školy k šíření povědomí o tomto označení.

Na teoretickou část navazuje část praktická, která tvoří hlavní výzkum celé práce. V praktické části je prezentována studie z prostředí Prahy. Základní metodou pro zpracování této části je metoda případové studie (case study method). Data pro studii byla získána kombinací vhodných technik pro sběr dat, tzn. dotazníky doplněné o studium dokumentů. Data jsou zpracována pomocí kvantitativních analytických metod.

Cílem práce je také porovnat studenty vysokých škol mezi sebou pomocí dotazníkového šetření a vyhodnotit znalosti a názory studentů na danou problematiku. Pro potřeby této práce byly vybrány následující vysoké školy. První je Česká zemědělská univerzita sídlící na Suchdole, dále Vysoká škola ekonomická sídlící na náměstí W. Churchilla a následuje České vysoké učení technické sídlící v oblasti Vítězného náměstí. Výběr je doplněn také o Vysokou školu chemicko-technologickou sídlící na Dejvické a Univerzitu Karlovu. Všechny tyto vysoké školy mají své hlavní sídlo v Praze.

2.2 Metodika

Práce bude rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část, která představí principy fair trade, se opírá o relevantní odbornou literaturu, online publikované odborné články či informace z webů českých i zahraničních organizací podporujících fair trade. Na základě těchto obecných informací o daném konceptu bude sestaven dotazník, který bude rozeslán mezi studenty vysokých škol. Tento dotazník bude podrobně popsán a vyhodnocen v části druhé, tedy v praktické. Dotazníkové šetření bude obsahovat 17 otázek pro studenty ČZU a 15 otázek pro studenty ostatních vysokých škol.

První část práce je zaměřena na odborné znalosti v oblasti fair trade. Je vysvětlen tento pojem a jeho historie, udržitelný rozvoj, hlavní principy fair trade, fairtradová organizace, produkty, fair trade negativa. Praktická část bakalářské práce se skládá ze 17 částí podle počtu otázek z dotazníku. Na začátku práce je sestaven dotazník a rozeslán mezi studenty různých vysokých škol napříč studijními obory.

3 Literární rešerše

Koncepce, která dokáže zachovat rovnováhu mezi potřebami současných generací tak, aby bylo myšleno i na potřeby generací příštích. Jsou to strategie, které řeší to, jak uspokojovat materiální, kulturní a duchovní potřeby lidstva dnes i s ohledem na generace následující, ale plně respektují základní lidská práva a environmentální limity.¹

Fair trade jako způsob spravedlivého obchodování nabízí šanci pěstitelům, řemeslníkům, pracovníkům ze zemí globálního Jihu² na lepší život, na možnost zajistit sobě a svým rodinám. A dětem základní životní potřeby, jejich základní práva, dává jim šanci na důstojnější život a lepší budoucnost. Moderní ekonomická společnost je závislá na dostatečně kvalifikovaných lidech ve všech sférách práce a života.³ Lidé se v rozvojových zemích často potýkají s nedostatečným příjmem. S tím související nedostatečné životní podmínky, hlad, špatné vzdělání a další. Děti místo toho aby navštěvovali místní školy, musí pomoci rodině obhospodařit pole. Práce je vždy dost a rodiny v rozvojových si nemohou dovolit najmout pomocníky, tak chodí pomáhat děti. Jen vzdělaným je možné překonat špatné startovní podmínky. Jen tímto způsobem lze dosáhnout, aby se jedinec mohl podílet na pracovním životě i na životě společenském.⁴

Čím dál tím víc, nejenom věcí, ale také činností čili „služeb“ si opatřujeme za peníze zcela cizích lidí, místo toho abychom si je obstarali sami.⁵ Za tyto služby nejsme ochotni zaplatit adekvátní cenu, dost často si zvolíme levnější výrobek. Když se v obchodě daný výrobek neprodává a blíží se

¹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Základní pojetí konceptu udržitelného rozvoje. *Mmr.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/informace,-aktuality,-seminare,-pracovni-skupiny/psur/uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/zakladni-pojeti-konceptu-udrzitelneho-rozvoje>

² globální Sever a Jih stále většinou používají jako politicky korektnější synonyma pro označení „rozvinutý svět“ a „rozvojový svět“, která jasně ukazují nadřazenost „rozvinutých“ zemí jako konečného cíle pro „rozvíjející se“ země či země „na cestě k rozvoji“ z HORKÝ, O., PROFANT, T. *Mimo Sever a Jih: rozumět globálním nerovnostem a rozmanitostí*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2015, s. 24. ISBN 978-80-87558-18-8.

³ HUBER, Wolfgang. *Etika: Základní otázky života*. 2016. ISBN 978-80-7429-642-0, str. 77

⁴ HUBER, Wolfgang. *Etika: Základní otázky života*. 2016. ISBN 978-80-7429-642-0, str. 78

⁵ SOKOL, Jan. *Etika a život: Pokus o praktickou filosofii*. 2010. ISBN 978-80-7429-063-3

datu spotřeby, prodejce cenu sníží. Podobně to tak funguje u zemědělců z rozvojových zemí. Pokud jejich potraviny nejsou dostatečně propagovány na trhu, neprodávají se a začínají se kazit, zemědělec musí cenu snížit, prodávat produkt pod cenou. Občas nevydělá ani zdaleka tolik, kolik do toho vložil. Díky konceptu fair trade daný výrobce za svou práci získá adekvátní odměnu a krom toho na druhém konci řetězce získá spotřebitel kvalitní produkt s kreditem fair trade, jsou zde ještě další benefity. V tomto systému je pamatováno jak na akcenty sociální, tak environmentální. Část zisku a odměny za produkty se investují do rozvoje dané lokality, infrastruktury, lepších výrobních prostředků, na ochranu životního prostředí.

Zajímá nás, obyvatelé globálního Severu, nás Evropany, konkrétně nás vysokoškoláky, jak pomoci lidem jinde? Víme o tom, že my, obyvatelé globálního Severu, můžeme pomoci i těm z chudých rozvojových zemí? A uvědomujeme si, že v širších souvislostech pomůžeme vlastně sami sobě, svým dětem a všem generacím po nás? A víme, že fair trade, jeho myšlenky, jeho produkty, aktivity, které okolo sebe potkáváme, je právě jedna z možností? Nebo vnímáme fair trade jen jako moderní trend, jako alternativní formu výrobků, produktů, jako prostě „další logo“ omlouvající vyšší cenu dalšího produktu? Nebo jej vůbec nevnímáme?

Do ČR se koncept fair trade postupně dostával až v 90. letech 20. století. Výrobky s certifikací či označením se začaly prodávat po r. 2000 a kromě specializovaných drobných obchodů se postupně objevovaly i v obchodních řetězcích. V současné době všechny obchodní řetězce nabízejí relativně velké množství fair trade produktů či plodin. Nejvíce fair trade promovaná je v ČR káva, ale jsou to i oblíbené kávové kapsle, čokoláda, kakao, cukrovinky, zmrzlina, víno či banány. Fair Trade produkty najdeme běžně jako oděvy např. v řetězci H & M, Zara či jako boty a sportovní potřeby, např. certifikované fotbalové míče.

4 Udržitelný rozvoj

Jedním z hlavních cílů OSN, ale měla by to být i snaha každého jedince na této planetě, je zachování Země dalším generacím a umožnění důstojného života všem jedincům, kteří na ní žijí. Prosazování tzv. koncepce udržitelného rozvoje se OSN intenzivně věnuje již od 90. let 20. století. V září 2015 na svém Summitu OSN vydala a schválila dokument Transforming our World: The 2030

Agenda for Sustainable Development (*Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030*), v němž mimo jiné vydefinovala 17 hlavních globálních cílů udržitelného rozvoje.³

Jsou to tyto cíle:

- Celosvětové vymýcení všech forem chudoby.
- Vymýtit hlad a podvýživu.
- Kvalitní a zdravý život pro všechny.
- Kvalitní vzdělání přístupné všem v každém věku.
- Genderová rovnoprávnost, posílení postavení žen.
- Dostupnost pitné vody a kanalizace.
- Dostupnost energií a jejich ekologičnost.
- Podpora ekonomického a technologického rozvoje a zaměstnanosti.
- Kvalitní infrastruktura, přístup k novým technologiím.
- Snížit hospodářskou i sociální nerovnost mezi státy i uvnitř nich.
- Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji.
- Ochrana klimatu a boj proti klimatickým změnám.
- Ochrana všech vodních zdrojů.
- Podpora a zachování existujících suchozemských ekosystémů.
- Mír a spravedlnost pro všechny.
- Prohlubovat globální partnerství.⁴

³ INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. Cíle udržitelného rozvoje (SDGs). *Osn.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>

⁴ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Organizace spojených národů / United Nations. *Databaze-strategie.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/osn-un/strategie/premena-naseho-sveta-agenda-pro-udrzitelny-rozvoj-2030-cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs-2015?typ=struktura>

ČR má definici udržitelného rozvoje zakotvenu přímo v zákoně 17/Sb. z r. 1992 o životním prostředí: *„Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“*⁵

Myšlenky a principy Fair trade jsou plně v souladu se všemi 17 globálními cíli udržitelného rozvoje. Konkrétní projekty pod hlavičkou fair trade usnadňují život lidem na globálním Jihu a obyvatelům globálnímu Severu se zase snaží jejich situaci přiblížit a přimět je k podpoře znevýhodněných producentů nákupem zboží s certifikací fairtrade.⁶

4.1 Fair Trade

4.1.1 Definice

Fair trade můžeme považovat za alternativní způsob obchodování. Každý může mít jiný názor a vysvětlovat si tento pojem jinak. Asi nejvíce výrazný je označení jakási ochranná známka na produktech. Která značí, že koupí takto označeného produktu přispějete lidem v rozvojových zemích. Dále lze fair trade chápat jako systém pravidel, který se snaží změnit obchodní praktiky na mezinárodním trhu. V poslední řadě lze ho považovat jako hnutí. Organizované sociální hnutí, které prosazuje standardy pro výrobní postupy a dodací postupy, pracovní podmínky a odměňování práce, péči o životní prostředí a sociální politiku v dodavatelských řetězcích certifikovaného zboží.

Definice a vysvětlení lze najít v literatuře a na webových stránkách mnoho, nejčastěji je citována definice FINE asociace (pozn: FINE je neformální sdružení čtyř hlavních fair trade organizací: FLO, IFAT (nyní WFTO), NEWS! EFTA): *„Fair Trade je obchodní partnerství založené na dialogu, transparentnosti a respektu, které usiluje o větší spravedlnost v mezinárodním obchodu. Přispívá k udržitelnému rozvoji tím, že nabízí lepší obchodní podmínky a zajišťuje práva marginalizovaných (pozn. autora: sociálně vyloučených) výrobců a pracovníků – zejména na jihu.*

⁵ Zákon č. 17/14992 Sb., o životním prostředí, § 6.

⁶ ASOCIACE SPOLEČENSKÉ ODPOVĚDNOSTI. Fairtrade jako cesta k naplňování cílů udržitelného rozvoje. *Spolecenskaodpovednost.cz* [online]. 27. 8. 2019 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/fairtrade-jako-cesta-k-naplnovani-cilu-udrzitelneho-rozvoje/>

Organizace Fair Trade podporované spotřebiteli se aktivně zapojují do podpory výrobců, zvyšování informovanosti a do kampaní za změny v pravidlech a praxi konvenčního mezinárodního obchodu.“⁷

Jde tedy o koncepci podpory jednotlivých malých producentů komodit. Podpora spočívá jak v pomoci již přímo v produkci komodity, tak následně při zprostředkování výkupu, distribuci a následném prodeji zboží včetně propagace Fair trade u spotřebitelů. Fair trade bdí nad celým životním cyklem produktu a snaží se pro prvotního malého producenta zajistit maximální zisk.

Podle Doležalové⁸ je, cituji: „Fair trade takové obchodní partnerství, které funguje na principu komunikace, vzájemné úctě jednotlivých aktérů a spravedlnosti na všech úrovních procesu Fair Trade.“ Poskytují taktéž producentům, cituji: „výhodnější obchodní podmínky, pokouší se narovnat současně nastavená pravidla mezinárodního obchodu. Všechny tyto aspekty podporují udržitelný rozvoj světa, včetně snahy o důstojnější život obyvatel globálního Jihu.“ Fair Trade upřednostňuje lidský faktor před ziskem, hájí se proti hladu a chudobě a taktéž diskriminaci. Taktéž i proti klimatu. Tyto cíle sledují a prosazují právě fairtradové organizace, a to nejen na straně producentů, ale i zásadní měrou na straně spotřebitelů, kde mnoha různými způsoby šíří povědomí o principech a fairtrade, včetně kampaní na revizi pravidel mezinárodního obchodu.⁹

4.1.2 Fair Trade vs. FAIRTRADE

V souvislosti se spravedlivým obchodem se setkáváme s několika různými variantami pojmu Fair Trade. Slosloví „Fair Trade“ (velká písmena či v českém kontextu používaný fair trade), označuje myšlenku spravedlivého obchodu, tedy obecný termín v širokém významu. Jednoslovné „Fairtrade“ začínající velkým písmenem je ochranná známka Fair for Life nebo World Fair Trade Organization (WFTO).¹⁰ Jde o globální certifikační systém definující standardy známky FAIRTRADE®.

⁷ THE FAIR TRADE ADVOCACY OFFICE. Definition of Fair Trade. *Fairtrade-advocacy.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://fairtrade-advocacy.org/definition-of-fair-trade/>

⁸ DOLEŽALOVÁ, Hana. *Fair trade: výzva pro všechny*. Praha: Grada, 2021, s. 10. ISBN 978-80-271-1220-3.

⁹ Tamtéž, s. 10

¹⁰ FAIR TRADE CENTRUM. O Fair Trade. *Fairobchod.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.fairobchod.cz/o-fair-trade/>

4.1.3 Fairtrade prémie

U produktů certifikovaných Fairtrade jsou kromě minimální výkupní ceny určeny příplatky za bio produkci a tzv. sociální či Fairtrade prémie (social fee či Fairtrade fee), která je určena na rozvoj tamní komunity. O způsobu vynaložení těchto bonusových peněz rozhodují producenti na vlastní zodpovědnost. Musí ale dodržet podmínku demokratického rozhodování a rozhodování bez vyloučení žen.

Tato částka je družstvy obvykle využívána na zřizování či vylepšování zdravotních či vzdělávacích zařízení, na rozvoj infrastruktury, stipendia, projekty na ochranu životního prostředí nebo nákup zařízení a technologií, zvyšujících kvalitu či kvantitu výroby.¹¹

4.1.4 10 principů spravedlivého obchodování

World Fair Trade Organization stanovila deset základních principů závazných pro své členské organizace a platné pro všechny organizace, které využívají certifikaci Fairtrade International spojenou s ochrannou známkou FAIRTRADE®¹².

Obrázek 1: 10 hlavních principů fairtrade

Zdroj:¹³

¹¹ DOLEŽALOVÁ, Hana. *Fair trade: výzva pro všechny*. Praha: Grada, 2021, s. 10. ISBN 978-80-271-1220-3.

¹² Tamtéž.

¹³ FAIR MADE. Co znamená Fairtrade nebo-li spravedlivé obchodování? *Fairmade.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.fairmade.cz/fairtrade>

1. Vytváření příležitostí pro ekonomicky znevýhodněné výrobce

Systém FairTrade má jasný plán, jak podporovat malovýrobce, malé rodinné firmy a družstva.¹⁴

2. Transparentnost a odpovědnost

Dodržování principu otevřenosti se zachováním patřičné citlivosti a důvěrnosti poskytovaných informací. Důležité je zapojování všech zúčastněných článků do rozhodovacích procesů i přístup partnerů k informacím.¹⁵

3. Princip férového obchodu

Obchodování probíhá s důrazem na sociální, ekonomický a environmentální přínos producentů, aniž by organizace navyšovala vlastní zisk na jejich úkor. Své závazky dle dohod plní včas, v maximálním možném rozsahu a kompetenci. Dodavatelé plní podmínky smlouvy, dodávky probíhají včas, produkty odpovídají dohodnutým parametrům a deklarované kvalitě. Odběratelé v systému fair trade si uvědomují finanční znevýhodnění producentů a jsou povinni zajistit úhradu dodávaných produktů bez odkladu dle smlouvy či platebních pokynů. U některých typů fair trade produktů je producent oprávněn požadovat bezúročnou platbu předem až do výše 50 % z celkové ceny objednávky. Pokud kupující uhradil cenu dodavateli předem, dodavatel zajistí předání úhrady výrobcům a pěstitelům. Problémy a změny v dodávce konzultují odběratelé s dodavateli ještě před zrušením či odmítnutím objednávky. Je-li objednávka zrušena bez zavinění producentů, mají nárok na přiměřenou úhradu (podíl) již vykonané práce. Pokud je kvalita či dodané množství zboží

¹⁴ WORLD FAIR TRADE ORGANIZATION. *10 Principles of Fair Trade*. Who.com [online]. © 2017 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z <https://wfto.com/sites/default/files/WFTO%20-10%20Principles%20%20of%20Fair%20Trade%20%282017%29.pdf>

¹⁵ Tamtéž.

v rozporu s fakturovanou dodávkou, zajistí dodavatelé a výrobci kupujícímu příslušnou kompenzaci.

16

Organizace dbá na principy solidarity, důvěry a respektu ostatních, čímž i přispívá k dobrému renomé fair trade, jeho propagaci a rozšíření. Cílem všech zúčastněných je zvýšení objemu obchodu, rozšíření portfolia a atraktivnosti celého principu v zájmu jeho rozvoje a zvýšení příjmu výrobců. Organizace spolupracuje v duchu fair trade s ostatními organizacemi, vyhýbá se nekalé soutěži, plagiátorství a nedovolenému kopírování. Fair trade si uvědomuje nadhodnotu kulturní identity, podporuje ji ve všech podobách. Zachovává jedinečnost a originalitu řemeslných výrobků, produktů či souvisejících služeb.¹⁷

4. Férové finanční ohodnocení

Férová cena je taková, která byla volně dohodnutá na základě dialogu všech stran, vychází z reálných cen na příslušném trhu. Tato hodnota je brána jako výchozí minimální částka, sociálně přijatelná pro danou oblast a zohledňuje rovnoprávnost odměňování mužů a žen. Tato odměna je spravedlivá, jen pokud představuje minimálně hodnotu týdenní minimální mzdy (ne více než 48 hodin).¹⁸

5. Zajištění zákazu dětské a nucené práce

Pro organizaci je platná Úmluva OSN o právech dítěte, jež se řídí příslušnými místními zákony o zaměstnávání dětí. Organizace zajišťuje, že mezi jejími zaměstnanci nebo členy či domácími pracovníky neexistuje žádná nucená práce.

¹⁶ WORLD FAIR TRADE ORGANIZATION. *10 Principles of Fair Trade*. Who.com [online]. © 2017 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z <https://wfto.com/sites/default/files/WFTO%20-10%20Principles%20%20of%20Fair%20Trade%20%282017%29.pdf>

¹⁷ WORLD FAIR TRADE ORGANIZATION. *10 Principles of Fair Trade*. Who.com [online]. © 2017 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z <https://wfto.com/sites/default/files/WFTO%20-10%20Principles%20%20of%20Fair%20Trade%20%282017%29.pdf>

¹⁸ Tamtéž.

Jakákoli participace dětí na produkci nebo výrobě (zahrnuto i učení se tradičnímu řemeslu, umění) je vždy sledována a je dohlíženo na to, aby negativně neohrožovala zdraví a bezpečnost dětí, neubírala jim možnost vzdělávat se a hrát si.¹⁹

6. Zákaz diskriminace, rovnost pohlaví a posílení ekonomické soběstačnosti žen a svoboda sdružování

Jakákoli diskriminace při najímání, stanovování odměn, přístupu ke vzdělávání, kariérního postupu, odchodu do důchodu z důvodu odlišnosti rasy, národnosti, kasty, pohlaví, sexuální orientace, postižení, věku, politické příslušnosti, HIV/AIDS positivity je nepřípustná. V organizaci je jasně definovaná politika a plán rovnosti pohlaví mužů a žen. Ve stanovách či směrnicích je zakotveno právo žen být plnohodnotnými samostatnými členkami družstev, organizací, zastávat vedoucí pozice bez ohledu na velikost podílu vlastnictví a pobírat za stejnou práci stejnou mzdu jako muži. Těhotným ženám a kojícím matkám jsou přiznávána zvláštní práva a uznávány bezpečnostní potřeby. Všichni zaměstnanci mají právo svobodně zakládat odbory a vstupovat do nich, právo kolektivně vyjednat s organizací. V případě, že je toto právo korigováno zákonem či politickým prostředím, organizace poskytne zaměstnancům alternativní možnost nezávisle se sdružovat. Zástupci těchto odborů nebudou na pracovišti diskriminováni.²⁰

7. Zajištění dobrých pracovních podmínek

Organizace poskytuje zaměstnancům nebo členům bezpečné a zdravé pracovní prostředí. Je v souladu minimálně s národními a místními zákony a úmluvami ILO ((International Labour Organization – Mezinárodní organizace práce) o zdraví a bezpečnosti. Pracovní doba a pracovní podmínky jsou v souladu minimálně s národními a místními zákony a úmluvami ILO. Fair trade

¹⁹ WORLD FAIR TRADE ORGANIZATION. *10 Principles of Fair Trade*. Who.com [online]. © 2017 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://wfto.com/sites/default/files/WFTO%20-10%20Principles%20%20of%20Fair%20Trade%20%282017%29.pdf>

²⁰ Tamtéž.

organizace znají zdravotní, bezpečnostní a pracovní podmínky těch producentů, se kterými spolupracují, a snaží se o jejich zlepšení a osvětu v této oblasti.²¹

8. Budování kapacit

Snahou organizace je zlepšení situace drobných a znevýhodněných producentů. Spolupracuje a organizuje aktivity na zvýšení kvalifikace, získání manažerských dovedností, osvojení si nových postupů a technologií a umožnění přístupu jak na lokální, tak na mezinárodní či běžné trhy dle potřeby. Organizace obchodující v rámci řetězce fair trade s obchodníky s produkcí z globálního Jihu pomáhají s rozvojem kapacit na podporu znevýhodněných producentů, s nimiž spolupracují.²²

9. Podpora spravedlivého obchodu

Organizace zvyšuje povědomí o principu fair trade a nutnosti větší spravedlnosti na poli světového obchodu. Podle své působnosti se organizace zasazuje o naplnění principů a cílů fair trade. Informuje své zákazníky o sobě, prodávaných produktech, o producentských organizacích či samotných producentech a pracovnících, a to vždy za využití poctivého marketingu a reklamy.²³

10. Respekt k životnímu prostředí

Při výrobě fair trade produktů využívají organizace maximálně suroviny z udržitelných zdrojů a upřednostňují lokální nákupy zdrojů. Používají energeticky šetrné technologie, energii z obnovitelných zdrojů a ty technologie, které nejméně zatěžují prostředí emisemi skleníkových plynů. Dopad toku odpadů by měl co nejméně zatěžovat životní prostředí a použitím ekologických metod výroby a organické produkce s minimalizací pesticidů snižovat dopad na životní prostředí.

²¹ Tamtéž.

²² WORLD FAIR TRADE ORGANIZATION. *10 Principles of Fair Trade*. Who.com [online]. © 2017 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z <https://wfto.com/sites/default/files/WFTO%20-10%20Principles%20%20of%20Fair%20Trade%20%282017%29.pdf>

²³ Tamtéž.

Všichni účastníci fair trade řetězce primárně využívají nákup surovin z udržitelně spravovaných zdrojů.

K balení zboží všechny organizace využívají přednostně a v maximálním rozsahu recyklované či biologicky snadno odbouratelné materiály. Vždy, když je to možné, je zboží přepravováno po moři.²⁴

4.1.5 Historie Fair Trade

První pokusy o pomoc formou spravedlivého obchodu a solidarity s lidmi třetího světa se datuje cca do 40. let 20. století. V té době šlo o formu spíše jednorázových charitativních akcí církevních organizací. Uvádí se, že jde o protestantské organizace v USA (Ten Thousand Villages a SERRV, které dovážely výšivky chudých žen z Jižní Ameriky). První oficiální „Fair Trade“ prodejna byla otevřena právě v USA v r. 1958.

Hnutí Fair trade se po 2. světové válce rozvíjí i v Evropě zásluhou britské organizace Oxfarm a jejího dovozu výrobků ze zemí třetího světa (globálního Jihu). První fair trade obchod v Evropě vzniká v r. 1959 v Nizozemí. OSN se touto problematikou zásadněji zabírá na své konferenci v r. 1964 a přijímá koncepci rozvojové pomoci Trade, not aid (Obchod ne pomoc).²⁵

Organizace fairtrade v rámci společné spolupráce v r. 1987 založily Evropskou asociaci spravedlivého obchodu (EFTA), která sdružovala 11 největších organizací dovážejících spravedlivého obchodu v Evropě. V r. 1989 pak Světová organizace spravedlivého obchodu (WFTO), původní název Mezinárodní federace alternativního obchodu (IFAT).

Obě obchodní organizace (IFAT a EFTA) v rámci svých aktivit založily globální síť organizací spravedlivého obchodu a aktivity s tím spojené vyústily právě ve vznik WFTO. Členové WFTO – jednotlivé organizace se v oblastech svých aktivit a zaměření činnosti odlišují. Proto v r. 1998 založily neformální sdružení FINE, které umožňuje spolupracovat v důležitých oblastech práce, advokacie kampaních, standardech a dohledem nad Fair Trade. Na podporu a propagaci fairtrade byl od r. 2002 vyhlášen Světový den spravedlivého obchodu, který je ustanovený na druhou

²⁴ Tamtéž.

²⁵ FAIR TRADE CENTRUM. O Fair Trade. *Fairobchod.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.fairobchod.cz/o-fair-trade/>

květnovou sobotu a má svou vlastní webovou stránku: www.wftday.org. Evropský parlament svou podporu fairtrade vyjádřil v několika usneseních o spravedlivém obchodu (v letech 1994, 1998 a 2006), fair trade má podporu mnoha evropských ministrů a předsedů vlád. Není neobvyklé, že místní úřady a orgány státní správy zahrnují spravedlivá a udržitelná kritéria do svých veřejných soutěží.

Fair Trade si získává podporu tvůrců politik celého světa.²⁶

4.1.6 Fairtradové organizace

Existují stovky menších či větších obchodních projektů fair trade po celém světě, ale i velké nadnárodní organizace působící celosvětově.

Nejvýznamnější ve světovém měřítku jsou:

WFTO (World Fair Trade Organization)

WFTO je celosvětová organizace sdružující a certifikující podniky uplatňující princip fair trade. Členové WFTO zastupují menšinové komunity ze 76 zemí. Aby mohl být podnik nebo organizace začleněn do WFTO, musí prokázat, že planeta a lidé jsou na prvním místě jeho podnikání. Organizace sdružuje více než 1000 sociálních podniků a 1500 obchodů. Jsme jejich globální komunita.²⁷

Obrázek 2: Logo WFTO

Zdroj:²⁸

²⁶ WORLD FAIR TRADE ORGANIZATION. History of Fair Trade. *Wfto.com* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://wfto.com/about-us/history-wfto/history-fair-trade>

²⁷ Tamtéž.

²⁸ WORLD FAIR TRADE ORGANIZATION. Who we are. *Wfto.com* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://wfto.com/who-we-are>

Fairtrade International

Jinak také Fairtrade Labelling Organization International (FLO) byla založena v r. 1997. Tato nezisková organizace zaštiťuje 3 výrobní sítě, 19 národních Fairtrade organizací a 8 Fairtrade marketingových organizací, fungujících pod značkou Fairtrade Certification Mark (FAIRTRADE®).²⁹

Obrázek 3: Logo Fairtrade International

Zdroj: ³⁰

3. mezinárodní charta spravedlivého obchodu

Globální hnutí za spravedlivý obchod pracuje na transformaci obchodu s cílem dosáhnout spravedlnosti a udržitelnosti pro lidi a planetu.

Obrázek 4: Logo 3. mezinárodní charta spravedlivého obchodu

Zdroj: ³¹

Obchůdek jeden svět

V Čechách mělo hnutí fairtrade první zastoupení v podobě charitativního obchůdku Obchůdek jeden svět již v polovině 90. let (<https://www.jedensvet.org/>).

Obrázek 5: Logo Obchůdek jeden svět

²⁹ Fairtrade International [online]. © 2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.fairtrade.net/>

³⁰ Fairtrade International [online]. © 2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.fairtrade.net/>

³¹ Fairtrade International [online]. © 2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.fairtrade.net/>

Zdroj: ³²

Ekumenická akademie

Od r. 1996 datuje svou činnost tato organizace, prosazující fairtrade principy v souladu s kritickými a emancipačními ekumenickými křesťanskými tradicemi. Věnuje se podpoře solidární ekonomiky, udržování lidských práv a řešení ekonomických, sociálních, genderových a etnických nerovností.³³

V r. 2004 vzniklo sdružení českých fairtrade organizací Asociace pro fair trade (nyní pod názvem Fairtrade Česko a Slovensko). Začaly vznikat první pražírny, zboží fairtrade se čím dál více začalo objevovat v nabídce bio obchodů, obchodů se zvláštní výživou a nyní je již běžně dostupné v prodejní síti a v obchodních řetězcích. Hnutí fairtrade je stále více podporováno jak organizacemi, městy, školami, tak i jednotlivci (fairtrade města, školy, happeningy, snídaně...).

Obrázek 6: Logo Ekumenické akademie

Zdroj: ³⁴

Česká zemědělská univerzita (ČZU)

ČZU je v mezinárodním žebříčku Green Metric University Ranking opakovaně hodnocena nejlépe z univerzit v ČR.

³² Fairtrade International [online]. © 2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.fairtrade.net/>

³³ EKUMENICKÁ AKADEMIE. O nás. *Ekumakad.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://ekumakad.cz/cz/o-nas>

³⁴ EKUMENICKÁ AKADEMIE. O nás. *Ekumakad.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://ekumakad.cz/cz/o-nas>

V tématech udržitelnosti a společenské odpovědnosti je ČZU opakovaně nejlépe hodnocena i v ČR. V letošním ročníku mezinárodního žebříčku UI Green Metric University Ranking, který hodnotí udržitelnost univerzit, se umístila na 62. pozici z celkového počtu 956 univerzit.³⁵

Provozně ekonomická fakulta je od r. 2016 členem studentského hnutí BeFair, které se mimo jiné angažuje i v propagaci tohoto konceptu. Zde na fakultě je možné ve speciálním automatu zakoupit fairtradové produkty (čokolády, tyčinky) či kávu. Na univerzitě jsou pořádány akce pro studenty i veřejnost (fair trade snídaně, International Fair Party, cestovatelské přednášky). Téma fair trade bývá častým tématem bakalářských i diplomových prací.³⁶ Fakulta tropického zemědělství se problematikou fairtrade podrobně zajímá v rámci předmětů svých studijních oborů.

4.1.7 Fair Trade produkty

Prodej Fair trade byl zahájen s řemeslnými produkty třetího světa na počátku 70. let. Následný velký prodej kávy prostřednictvím supermarketů začal až v r. 1988. Postupně se sortiment rozšiřoval o ovoce, především banány, oděvy kosmetiku, vína, med ořechy.

A nyní je celá řada produktů: banány, kakao, káva, květiny, cukr, čaj, bavlna, ovocné džemy, bylinky a koření, med, ořechy a oleje, quinoa, rýže, zelenina, víno, zlato (fairtrade těžba), sportovní potřeby (např. certifikované ručně šité míče), textilie, uhlíkové kredity, fairtrade kompozity (složené výrobky obsahující určité množství fair trade složek).³⁷, řada, která se může díky fair trade dále rozšiřovat.

4.1.7.1 Jak poznat fair trade produkty

Je nutné podotknout, že fairtrade neznamena vždy bio produkt. Ačkoli v souladu s principy udržitelného rozvoje se koncept fair trade snaží podporovat ekologicky šetrnou produkci, není

³⁵ ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. ČZU obhazuje své prvenství v udržitelnosti. In: *Czu.cz* [online]. 12. 1. 2021 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.czu.cz/cs/r-7228-aktualne/czu-je-opet-nejudrzitelnejsi-univerzitou-v-cesku.html>

³⁶ ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. Fairtrade. *Pef.czu.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.pef.czu.cz/cs/r-7011-projekty-a-spoluprace-s-praxi/r-11563-csr/r-13591-fairtrade>

³⁷ FAIRTRADE INTERNATIONAL. Fairtrade products. *Fairtrade.net* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.fairtrade.net/product>

možné v chudých rozvojových zemích zajistit finančně náročnou ekologickou produkci. Certifikované produkty vypěstované, získané nebo vytvořené souladu se zásadami fairtrade jsou označeny nejčastěji těmito známkami.³⁸

Certifikační známka FAIRTRADE®

Známka FAIRTRADE® označuje zboží, které bylo vyrobeno v souladu se standardy Fairtrade International. Při jeho produkci tak byla v celém dodavatelském řetězci dodržena určitá sociální, environmentální i ekonomická kritéria, na což dohlíží nezávislá auditorská společnost FLOCERT. Známkou má několik variant³⁹.

Obrázek 7: Známkou FAIRTRADE

Zdroj:⁴⁰

Fairtrade Sourcing Programs

Tzv. model ingrediencí fairtrade – možnost označení produktu, který ve svém složení obsahuje fairtrade přísady.

Značení produktu, který obsahuje konkrétní fairtrade složku (zde bavlna):

³⁸ FAIRTRADE ČESKO A SLOVENSKO. Jak poznat fairtradové výrobky. *Fairtrade.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://fairtrade.cz/fairtrade/jak-poznat-fair-trade/>

³⁹ FAIRTRADE INTERNATIONAL. The FAIRTRADE Marks: Fairtrade Sourced Ingredient Mark. *Fairtrade.net* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://info.fairtrade.net/what/the-fairtrade-marks#fsi>

⁴⁰ FAIRTRADE INTERNATIONAL. The FAIRTRADE Marks: Fairtrade Sourced Ingredient Mark. *Fairtrade.net* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://info.fairtrade.net/what/the-fairtrade-marks#fsi>

Obrázek 8: Značení Fairtrade Sourcing Programs

Zdroj:⁴¹

Výrobky členů Světové fairtradové organizace (WFTO)

Za fairtradové výrobky považujeme kromě certifikovaných i takové, které pochází od členů Světové fairtradové organizace, anglicky World Fair Trade.

Obrázek 9: Logo WFTO

Zdroj: ⁴²

Certifikace GEPA

Největší evropská fairtradeová organizace, sídlí v Německu, založena byla v r. 1975, funguje na principech WFTO.⁴³

⁴¹ FAIRTRADE INTERNATIONAL. The FAIRTRADE Marks: Fairtrade Sourced Ingredient Mark. *Fairtrade.net* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://info.fairtrade.net/what/the-fairtrade-marks#fsi>

⁴² FAIRTRADE INTERNATIONAL. The FAIRTRADE Marks: Fairtrade Sourced Ingredient Mark. *Fairtrade.net* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://info.fairtrade.net/what/the-fairtrade-marks#fsi>

⁴³ *Gepa Online Shop* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.gepa.de/home.html>

Obrázek 10: Logo GEPA

Zdroj:⁴⁴

Certifikace Fair for Life

Certifikační program pro spravedlivý obchod v zemědělství, výrobě a obchodu. Vznikl v r. 2006 ve Švýcarsku.

Obrázek 11: Logo Fair for life

Zdroj:⁴⁵

Značka Naturland

Byla založena v r. 1982 farmáři a vědci v době, kdy ekologické zemědělství a dobré životní podmínky zvířat zajímaly jen málokoho. Vize zakladatelů: 100 procent organické, celosvětově! Za tímto cílem stále jdeme. Celosvětově.⁴⁶

⁴⁴ FAIRTRADE INTERNATIONAL. The FAIRTRADE Marks: Fairtrade Sourced Ingredient Mark. *Fairtrade.net* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://info.fairtrade.net/what/the-fairtrade-marks#fsi>

⁴⁵ ECOCERT ENVIRONNEMENT SAS. Fairness has no borders. *Fairforlife.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: https://www.fairforlife.org/pmws/indexDOM.php?client_id=fairforlife&page_id=home

⁴⁶ NATURLAND. Organic and Fair Trade United in One Seal. *Naturland.de* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.naturland.de/en/naturland/what-we-stand-for/naturland-fair.html>

Obrázek 12: Značka Naturland

Zdroj:⁴⁷

4.1.8 Projekty na podporu fairtrade

Fairtradova města

Principem tohoto mezinárodního projektu je komunální osvěta problematiky fair traidu, propagace a podpora fairtrade výrobků a aktivit. Držitelem toho statusu je celosvětově více než 2000 měst všech kontinentů (Londýn, Řím, Boston, Chicago, v ČR Litoměřice, Vsetín...)⁴⁸

Fairtradové školy

Úzce souvisí s projektem fairtradových měst. Pro získání tohoto statusu musí škola splňovat mimo jiné tyto požadavky: mít řídicí skupinu na podporu fair trade ve škole, oficiální podporu školy, ve škole musí být k dispozici fairtrade produkty, téma globální odpovědnosti fairtrade obsaženo ve výuce, pořádání akcí na podporu fairtrade, vhodná propagace fairtrade na akcích školy.⁴⁹

Fairtradové církve a náboženské společnosti

Tato aktivita také spadá pod projekt fairtradová města a zapojena jsou církevní a náboženská sdružení a společenstva. Principy fairtrade jsou svým altruismem blízké cílům těchto komunit. Církve jsou poměrně zásadními propagátory a důležitými články angažujícími se v tomto hnutí.

⁴⁷ NATURLAND. Organic and Fair Trade United in One Seal. *Naturland.de* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.naturland.de/en/naturland/what-we-stand-for/naturland-fair.html>.

⁴⁸ DOLEŽALOVÁ, Hana. *Fair trade: výzva pro všechny*. Praha: Grada, 2021, s. 37–38. ISBN 978-80-271-1220-3.

⁴⁹ Tamtéž, s. 38.

Pro získání statusu fairtradové církve či náboženské společnosti je nutné opět splnit podmínky fungování komunity v souladu s fairtrade (v ČR např. některé sbory církve českokobratrské, evangelické).⁵⁰

Fairtradové úřady

Další součástí kampaně fairtradová města.

Jde o mezinárodní iniciativu cílenou na orgány a úřady státní správy. Status fairtrade je podmíněn splněním příslušných podmínek. Cílem je šíření osvěty a myšlenek fairtrade a uvědomění si společenské zodpovědnosti.⁵¹

Férové snídaně a pikniky

Happeningové akce konané u příležitosti světového dne Fair Trade (druhá květnová sobota) mají za cíl komunální podporu hnutí.⁵² Cílem je sejít se na piknikové akci, společně posnídat produkty fairtrade a lokální potraviny.

Make Fruit Fair

Mezinárodní kampaň cílená na obchodní řetězce, nadnárodní společnosti a vlády jednotlivých států. Tento projekt je financován Evropskou unií. Nejznámější je kampaň za férové banány. Kampaň požaduje akceptaci fairtrade obchodních řetězců, požaduje kontrolu vlády a státních orgánů, aby řetězce nezneužívaly svůj monopol a podporovaly ekologickou a udržitelnou produkci prodáváného ovoce.⁵³

4.2 Fair trade negativa

Především ze strany ekonomů jsou zmiňována i negativa tohoto principu. Nejčastěji Fair trade popírá princip volného trhu. Tím, že v rámci fairtraide jsou nastaveny pevné výkupní ceny

⁵⁰ DOLEŽALOVÁ, Hana. *Fair trade: výzva pro všechny*. Praha: Grada, 2021, s. 40. ISBN 978-80-271-1220-3.

⁵¹ Tamtéž, s. 40.

⁵² DOLEŽALOVÁ, Hana. *Fair trade: výzva pro všechny*. Praha: Grada, 2021, s. 37–38. ISBN 978-80-271-1220-3.

⁵³ EKUMENICKÁ AKADEMIE. Za férové banány (dokončeno). Proč chceme férovější banány? *Ekumakad.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://ekumakad.cz/cz/projekty/za-ferove-banany>

produktu, poměr nabídky a poptávky nefunguje, v případě nadprodukce trh nemůže reagovat na snížení výkupních cen.

Podporuje monopolismus. Určuje vykupované množství a ceny výkupu.

Princip je finančně neprůhledný. Producent – farmář má za svůj výrobek garantovaný zisk 10 % ceny. Zbylých 90 % hodnoty ve většině případů končí u dalších subjektů v procesu fair trade bez ohledu na to, zda jde o spravedlivý poměr vůči jejich reálným nákladům.

Kvalita výrobků bývá nižší. Producenti fairtrade produktů mají v rámci tohoto programu garantované pevné výkupní ceny, dávají do fair trade výkupu méně kvalitní produkty a kvalitnější prodávají na volném trhu za vyšší ceny.

Získat certifikaci fair trade je pro mnoho farmářů finančně nedosažitelné. Ne všechny Fair trade výkupní ceny jsou férové. Garantovaná cena bývá nižší než náklady a často se příliš neliší od neférové výkupní ceny (na kterou není potřeba platit licenci).

Mzdy bývají nižší a pracovní podmínky horší než u necertifikovaných družstev produkujících stejnou plodinu.

Prohlubuje rozdíly mezi farmáři v systému zapojenými a běžnými zemědělci. Zemědělci ve fair trade programech jsou více viditelní pro humanitární a nevládní organizace, dárcovské země a jsou častěji cílem jejich pomoci než běžní zemědělci.

Jde především o marketingovou kampaň. Pohádka určená pro zvýšení atraktivity daného produktu daného prodejce.⁵⁴

⁵⁴ Pozn: zpracováno na základě vlastní sumarizace informací ze studia článků, přednášek a rozhovorů.

NETIVIST. Fair trade pros and cons - Does fair trade challenge or support existing power relations? *Netvist.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: https://netivist-org.translate.google/debate/fair-trade-pros-and-cons?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=cs&_x_tr_hl=cs&_x_tr_pto=op,sc

THE FAIR TRADE, EMPLOYMENT AND POVERTY REDUCTION PROJECT. Interview with Christopher Cramer on The Current with Anna Maria Tremonti (CBC Radio, Canada). *Flepr.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: https://ftepr-org.translate.google/2014/how-fair-is-fair-trade/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=cs&_x_tr_hl=cs&_x_tr_pto=op,sc

ENCYCLOPEDIA. Debata o spravedlivém obchodu – Fair trade debate. In: *Wikijii.com* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: https://wikijii.com/wiki/Fair_trade_debate

5 Vlastní práce, výsledky výzkumu

5.1 Zpracování dat

Výzkumné šetření bylo provedeno kvantitativním způsobem. Pro sběr dat byl použit standardizovaný dotazník, (vzor dotazníku je součástí přílohy) který byl vytvořen na základě poznatků z teoretické části. Standardizovaný dotazník měl pevně danou strukturu, otázky byly uzavřené s výběrem odpovědí a, b, c, d, Pouze jedna odpověď byla otevřená, a to u otázky číslo 9, kde respondent při odpovědi ano na tuto otázku měl uvést konkrétní příklad.

Dotazníkové šetření bylo provedeno online přes dotazníkový portál survio, kde byl vytvořen dotazník se 17 otázkami pro studenty ČZU a 15 otázek bylo pro studenty jiných vysokých škol. Odkaz na dotazník byl následně rozeslán online e-mailem a přes sociální sítě mezi studenty vysokých škol. Tato metoda byla zvolena z důvodu covidové pandemie a covidových opatření.

Nejdříve budou data zpracována na celkový počet respondentů. Následně bude každá otázka porovnána na základě odpovědí studentů dle typu školy a oboru. Respondenti jsou řazeni od největšího počtu respondentů po nejméně početnou.

Prvních 15 otázek bylo pro všechny respondenty povinných, zbylé 2 otázky byly jen pro studenty z ČZU, důvodu toho, že ČZU aktivně podporuje koncept fair trade. První tři otázky byly obecné na specifikaci respondenta.

Po otázce číslo 4 bylo dotazníku stručně vysvětleno, co to fair trade, znamená, někteří studenti se s tímto konceptem setkali, ale nevědí, že se to tak jmenuje a pro přiblížení tématu, a

FAIR TRADE CENTRUM. O Fair Trade. *Fairobchod.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.fairobchod.cz/o-fair-trade/>

HAIGHT, Coleen. The Problem With Fair Trade Coffee. In: *Ssir.org* [online]. 22. 6. 2011 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: https://ssir.org/articles/entry/the_problem_with_fair_trade_coffee

záznam debaty Českého rozhlasu:

JONÁŠOVÁ, Iva. Fair Trade (1. díl): Začínáme polemikou. In: *Plus.rozhlas.cz* [online]. 21. 5. 2008 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/fair-trade-1-dil-zaciname-polemikou-6619488>

záznam přednášky Dr. Peter Griffiths

aby mohli pokračovat dále ve vyplňování dotazníku. Ve výzkumu budou psaní respondenti jako studenti a naopak.

V dotazníku byl stručně vysvětlen pojem "fair trade". Někteří studenti se sice s pojmem již setkali, ale neumí si pod ním nic představit. Aby respondenti mohli odpovědět na otázky v dotazníku, bylo potřeba vysvětlit danou problematiku. Na otázky celkem odpovědělo 112 studentů z různých vysokých škol. Všechny odpovědi jsou zaneseny v kódovníku, který je součástí příloh. Ke každé otázce, byl na základě odpovědí dotazovaných, sestroyen graf, který pomáhá k analýze dat. Dotazníkové šetření probíhalo v období 3. 2. 2022-18. 02. 2022 na území Prahy.

Výzkum byl proveden mezi studenty následujících vysokých škol. Mezi ně lze zařadit ČZU se svými fakultami, tj. provozně ekonomická fakulta (PEF), dále fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů (AGRO) a na závěr fakulta technická s lesnickou a dřevařskou (TECH).

Následující vysokou školou je vysoká škola ekonomická (VŠE), dále do sledované skupiny patří České vysoké učení technické (ČVUT), Univerzita Karlova (UK) a na závěr vysoká škola chemicko-technická (VŠCHT).

5.1.1 Vyhodnocení dotazníkové šetření

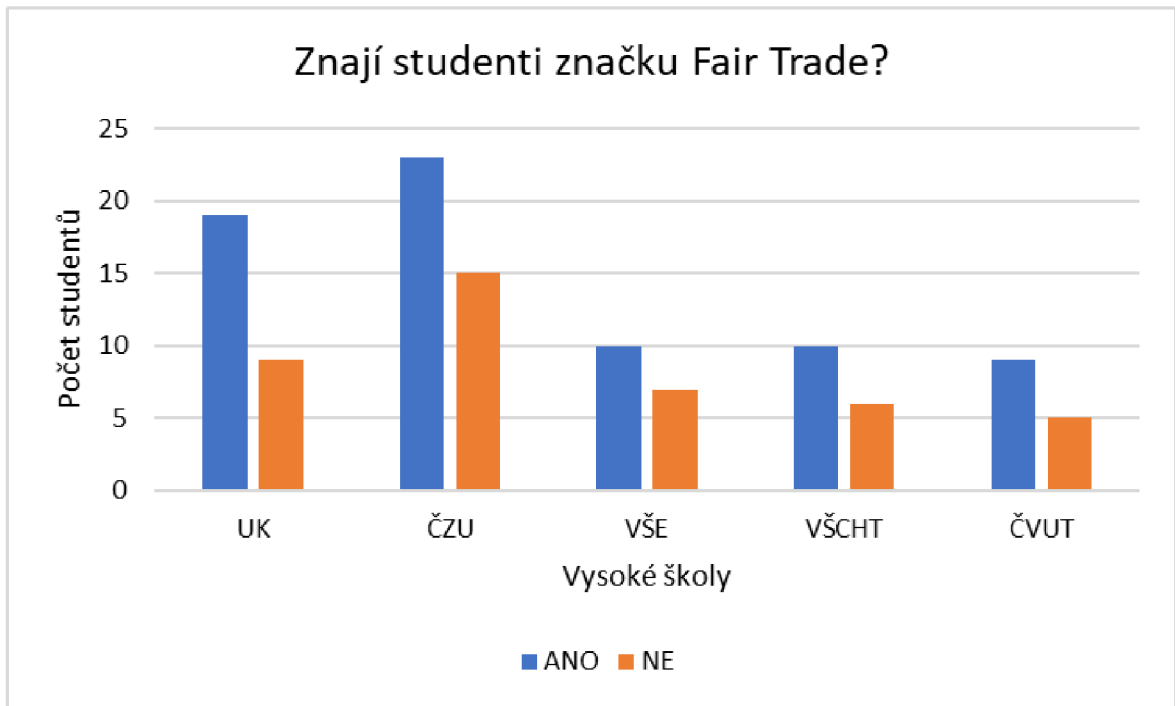
Výzkumná část této práce je rozdělena do čtyř částí, které zahrnují otázky, které na sebe vzájemně navazují.

Značka fair trade

Značka fair trade se dnes objevuje na obalech velkého množství potravin po celém světě. Právě díky tomu, ovšem nejen, ji většina dotázaných studentů již zná. Studenti jsou většinou mladí lidé, kterým záleží na ekologii a zdravém pěstování potravin. Někteří tuto značku znají pouze z obalů produktů v obchodě, ale neví, co přesně znamená ať už pro ně samotné, nebo pro pěstovatele daných potravin. Ovšem i mezi mladými lidmi je velká skupina těch, co o této značce nikdy neslyšeli a neznají jí. Přes 40 % dotázaných studentů uvedlo, že tuto značku neznají. Ačkoliv je značka velmi rozšířená, poukazuje to na fakt, že značka Fair Trade zůstává známá pouze v určité skupině lidí, kteří se zajímají o udržitelnost potravin. Dalším důvodem, proč někteří lidé tuto značku znají je také fakt, že studenti pracují ve společnosti, která se podílí na fair trade. Zde lze uvést například řetězec kaváren Costa Coffee, který se na fair trade aktivně podílí a mimo tento koncept, i na mnoho dalších.

Z tabulky níže je patrné, že největší zastoupení zde nesou studenti České zemědělské univerzity, vzhledem k zaměření některých oborů, zejména na fakultě Agrobiologie.

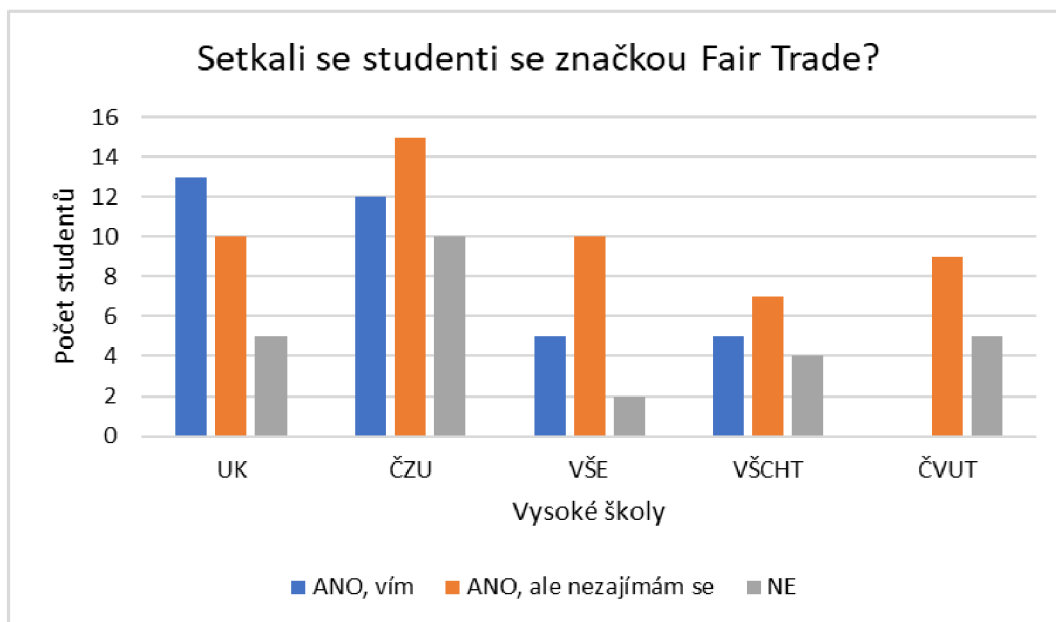
Graf 4: Znáte tuto značku

Zdroj: Vlastní zpracování

Ačkoliv mnoho studentů zná tuto značku právě díky jejímu studiu, někteří se o fair trade zajímají i více než jen povrchově a vyhledávají takové potraviny. Některé tyto potraviny jsou ale zásadně dražší, než potraviny jiné značky, a tak se na ně často zapomíná. Nejméně o této značce vědí studenti z ČVUT. Ačkoliv technické obory neskýtají mnoho příležitostí setkat se s touto značkou, je zde patrné, že studenti ČVUT tuto značku vyhledávají mimo školní osnovy. Ačkoliv skoro 60 % dotázaných studentů uvedlo, že tuto značku znají, jen 31 % z nich si jí všímá, nebo ji vyhledává na obalech potravin. Skoro polovina dotázaných uvedla, že označení sice zná, ale bližší informace k ní je nezajímají (viz. graf). Ačkoliv se různé organizace po celém světě snaží rozšířit význam a důležitost tohoto označení, mladí lidé chtějí nakupovat rychle a na studování etiket, zda obsahuje označení nebo ne, nemají čas. O tom, že potraviny nosí označení Fair Trade se mnozí dozvědí až ve chvíli, kdy obal z potravin sundávají a zaujme je velký a barevný obrázek.

Graf 5: Setkali jste se – všimli jste si někdy těchto značek na některých výrobcích?

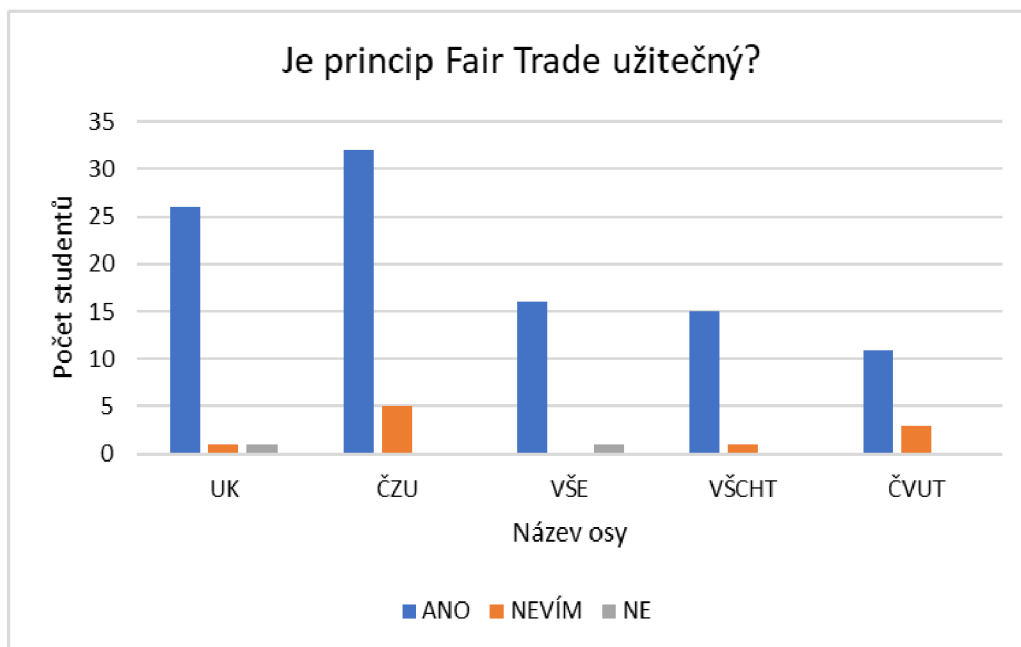

Zdroj: Vlastní zpracování

Pojem fair trade

Na otázku, zda je princip fair trade důležitý, měli skoro všichni stejnou odpověď. Pouze 12 dotázaných si myslí, že princip fair trade není důležitý (2), nebo že nedokážou rozhodnout, zda je důležitý nebo ne. Pro skoro 90 % dotázaných je princip fair trade důležitý a užitečný. Ačkoliv, jak z předchozí kapitoly vyplívá, někteří studenti nevědí o funkci tohoto označení, o jeho důležitosti skoro nikdo nepochybuje.

Graf 7: Je podle Vás princip fair trade užitečný/ důležitý?

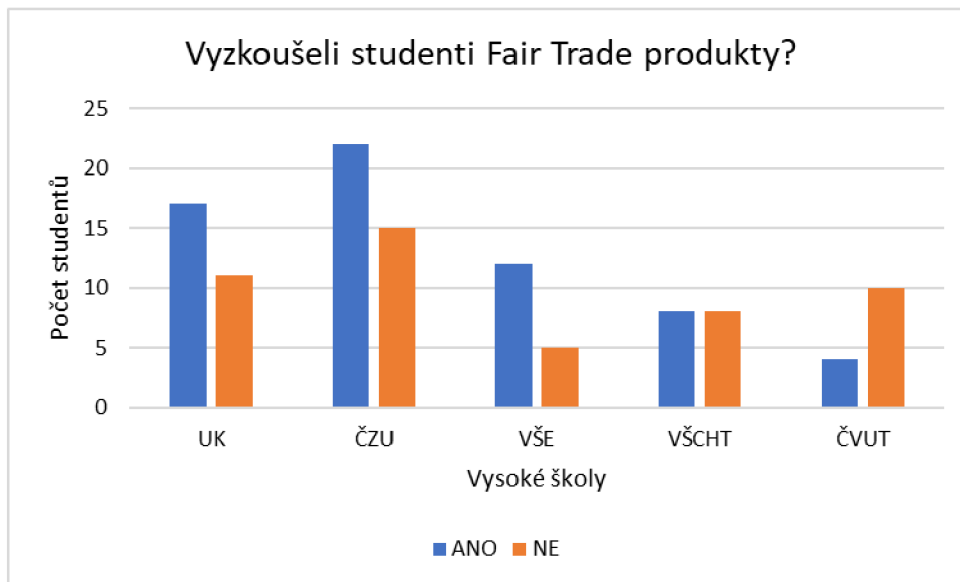
Zdroj: Vlastní zpracování

Co studenti považují za nejdůležitější funkci, kterou toto označení má? Nejvíce studentů odpovědělo, že nejdůležitější funkcí je zákaz nucených dětských prací. Na plantážích například s kávou, banány nebo kakaovými boby velmi často pracují děti. Tyto děti ale, na rozdíl od dětí například v Evropě, si vydělávají na holý život a velmi často živí také svou rodinu. Nejen, že dětská práce je pro Evropany nemyslitelná, ale také fakt, že děti nedostávají pořádně zapláceno za těžkou práci, kterou musí každý den vykonávat, mnoho lidí bere právě dětskou práci jako to hlavní, čím by se fair trade mělo zabírat. Samotní pěstitelé jsou často špatně placeni, a tak na pracující děti skoro nic nezbude. Ale není to jen dětská práce. Mnoho lidí vnímá jako jednu z nejdůležitějších funkcí vytvoření celkově dobrých pracovních podmínek. Tuto funkci lze hlídat zejména v zemích jako je Bangladéš, kde lidé ve velmi špatných podmínkách musí pracovat několik hodin denně. Tyto dvě již zmíněné funkce se v této rovině dost překrývají. V pracovních halách totiž opět pracují několik hodin i děti. Označení fair trade se pak v tomto případě využívá převážně na produkci oblečení, které je šito v rozvojových zemích. Ovšem fair trade vznikl mimo jiné i proto, aby zaručil dobré pracovní podmínky všem pracujícím lidem, a tak je zvolení této funkce jako jednou z nejdůležitějších jistě pochopitelné a zcela správné.

Dalšími velmi důležitými principy fair trade jsou podle studentů šetrnější přístup k využívání přírodních zdrojů a příležitost pro znevýhodněné pěstitele a řemeslníky. Tyto dvě možnosti zvolil stejný počet studentů. Právě příležitost pro pěstitele je jednou z hlavních myšlenek založení konceptu fair trade. Fair trade představuje spolupráci, kdy na jedné straně stojí spotřebitel (společnost), který řádně ocení (nejen finančně) nabízené zboží a na straně druhé je výrobce, který by měl být řádně zaplacen. Problémem, který je ve většině rozvojových zemí spíše přehlížen, se právě fair trade ve většině případů převážně zabývá a snaží se jej dlouhodobě řešit. Ačkoliv je právě dlouhodobý vztah s pěstitelem klíčový, pro studenty představuje nejméně důležitý princip, který fair trade představuje. Ve srovnání s například důležitostí zákazu dětské práce či podpora znevýhodněných pěstitelů se tento princip skutečně zdá nejméně důležitý. Ve skutečnosti ale stojí nad všemi těmito principy. Aby měl fair trade pro pěstitele větší smysl ve formě skutečného výtěžku, za který mimo jiné může svůj obchod rozvíjet, je nutné fair trade provozovat dlouhodobě. Všechny organizace, které se fair tradem zabývají, se svými partnerskými pěstiteli spolupracují řadu let a jejich vliv je tak na podnikání pěstitele v dané zemi velmi znát. Pokud by ale organizace spolupracovala s pěstitelem jen krátkodobě, její vliv by pěstitel skoro nepocítil a pokud ano, po ukončení partnerských vztahů by se rychle vrátil zpět na úroveň pěstování, kdy měl sál velmi málo peněz. V době, kdy téměř veškerou výrobu lze řídit mechanicky a velkonákladově, se pěstování potravin mimo velké korporace (které pod sebou mají více malých pěstitelů) velmi prodražuje a mnoho pěstitelů denně přichází o svůj jediný příjem.

Toto ovšem nejsou jediné principy, o kterých měli studenti rozhodovat. 33 % dotázaných studentům přijde také velmi důležité správné finanční ohodnocení pěstitele. I toto je jeden z klíčových předpokladů správného fungování fair trade. S tímto principem se váže také další, a to, že výkupní cena by měla odpovídat skutečným nákladům pěstitele. 28 % dotázaných studentů považuje za důležitý dlouhodobě udržitelný rozvoj místních komunit. Jak již bylo zmíněno, i tento krok předpokládá dlouhodobé vztahy mezi odběratelem a pěstitelem. Druhým nejméně důležitým principem je zákaz používání geneticky modifikovaných plodin. Tyto plodiny mohou díky modifikaci dosáhnout například větší produkce a tím znevýhodňovat ostatní pěstitele. Více jak polovina dotázaných studentů uvedla, že již vyzkoušeli fair trade produkty.

Graf 9: Vyzkoušeli jste někdy fair trade produkty?

Zdroj: Vlastní zpracování

Ačkoliv se může jednat o zcela náhodnou koupi produktu, zakoupením takto označeného produktu člověk přispívá přímo pěstiteli. Téměř 44 % dotázaných studentů pak fair trade produkt nikdy nevyzkoušelo. Zde se může převážně jednat o fakt, že lidé jsou zvyklí nakupovat určité potraviny a jiné nemají zájem zkoušet, nebo jejich koupí přispět na dobrou věc.

Studenti zde měli také uvést, jaké fair trade potraviny vyzkoušeli. Nejrozšířenější fair trade produkty po celém světě jsou čokoláda (kakaové boby) a káva. Tyto dvě potraviny byly také studenty nejčastěji zmíněné. Kolem 20 % všech studentů uvedlo právě tyto dva produkty. Dalším rozšířeným produktem je čaj, a ovoce a zelenina. Studentům nepříjde lhostejný ani osud šiček a šiček po celém světě a několik studentů uvedlo, že vyzkoušeli textil vyrobený podle principů fair trade. Jedná se zde především o zpracování bavlny a zajištění důstojných pracovních podmínek. Nejméně zmiňovanými produkty jsou koření a květiny. Dále se zde ovšem jedná o cukr, který bývá velmi často zapojen do principů fair trade, pak také rýže a různé druhy sladkých pochutin.

Na otázku, co pro spotřebitele představuje označení fair trade, skoro 80 % dotázaných studentů odpovědělo, že to představuje především produkt vypěstovaný podle principů dlouhodobé udržitelnosti a společenské odpovědnosti. Ačkoliv společenská odpovědnost není základním pilířem fungování fair trade, pro mnoho mladých lidí právě toto značka fair trade znamená. Pro více jak čtvrtinu dotázaných produkt, který snese označení fair trade představuje

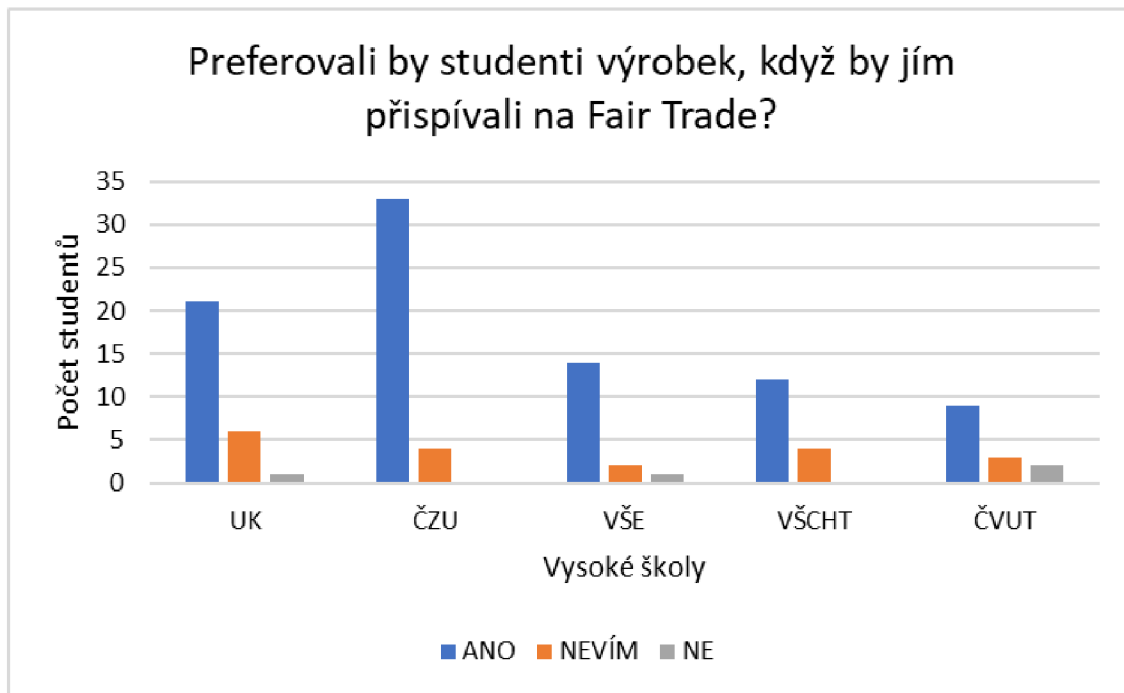
produkt s vyšší spotřebitelskou kvalitou. Tato kvalita je, ovšem netýká pouze samotné kvality potravin, ale také povědomosti o tom, jak byla potravina pěstována.

Někteří studenti pojem fair trade zaměňují s pojmem produkt ekologického zemědělství. Označení fair trade pro ně znamená především biokvalitu potravin. Pouze velmi malé procento dotázaných studentů (8 %) si myslí, že jde jen o marketingový tah na zdůvodnění vyšší ceny. Je sice většinou pravidlem, že potraviny, které jsou prodávány především pro podporu fair trade jsou dražší než jiné, například čokolády, ale tyto důvody vyšší ceny jsou jasně obhajitelné. Pouze pro šest studentů jako pro spotřebitele označení fair trade nic neznamená. Potraviny, které mají toto označení, nepovažují za nikterak výjimečné a neuvědomují si důležitost takto malé známky na obalu.

Preferovali by tedy studenti produkty s označením fair trade za předpokladu, že by byl tento výrobek jasně označen a člověk by tak věděl, že jeho koupí přispívá na podporu lepšího života znevýhodněným pěstitelům? Většina studentů se shodla na tom, že ano. Ukazuje to na povědomí, mezi studenty, o důležitosti a funkci označení fair trade. Nejedná se zde pouze o značku, ale o příběh tisíců lidí po celém světě, kteří díky koupi jedné čokolády dostali spravedlivě zapláceno za svou práci. I zde je skupina několika studentů, kteří si nejsou jistí, zda by takový produkt preferovali. Jedná se zde převážně o studenty, kteří řeší finanční situaci během studia a ušetřit na nakoupených potravinách je jeden ze způsobů, jak mít alespoň nějaký obnos peněz pro svou útratu.

Pouze necelé 4 % dotázaných studentů by si takový produkt i s vědomím jeho účelu nekoupili. Toto jsou především studenti, kteří se snaží ušetřit peníze a o tzv. "férové potraviny" se nezajímají.

Graf 13: Preferovali byste fair trade výrobek, o kterém byste věděli, že jeho koupí přispějete k lepšímu životu znevýhodněným pěstitelům z rozvojových zemí?

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku Které aktivity na podporu fair trade přijdou studentům zajímavé a zda by je podpořili, měli studenti na výběr z několika možností.

Nejvíce studentům přijde zajímavé, když mají fair trade potraviny své oddělení v obchodních řetězcích. Zákazník tak nemusí dlouho přemýšlet, zda se skutečně jedná o produkt podporující fair trade, nebo jen o podobnou značku na obalu. Výrobky spadající pod označení fair trade by byly v samostatném oddělení, kde by byly řádně označeny, ale byly by všechny pohromadě. To znamená, že by zde byly jak potraviny, tak i různé jiné výrobky, jako například textilní výrobky. Jen o 2 % méně zaujal studenty prodej zboží v běžném maloobchodním řetězci.

Ve světě studentů jsou kavárny nedílnou součástí života snad každého studenta. 42 % z dotázaným přijde zajímavý koncept kavárny, fungující na principu fair trade. V tomto konceptu se jedná převážně o kávová zrna. Problematika spravedlivého prodeje kávových zrn je známá po celém světě. Velké společnosti, které využívají kávová zrna, ať už samotné pražírny, nebo velké společnosti jako jsou například Mcdonald's, se snaží o fair trade, a se svými dodavateli, kteří jsou zároveň pěstiteli, udržují dlouhodobé vztahy, které přinášejí oběma stranám velký užitek. Studenty ovšem

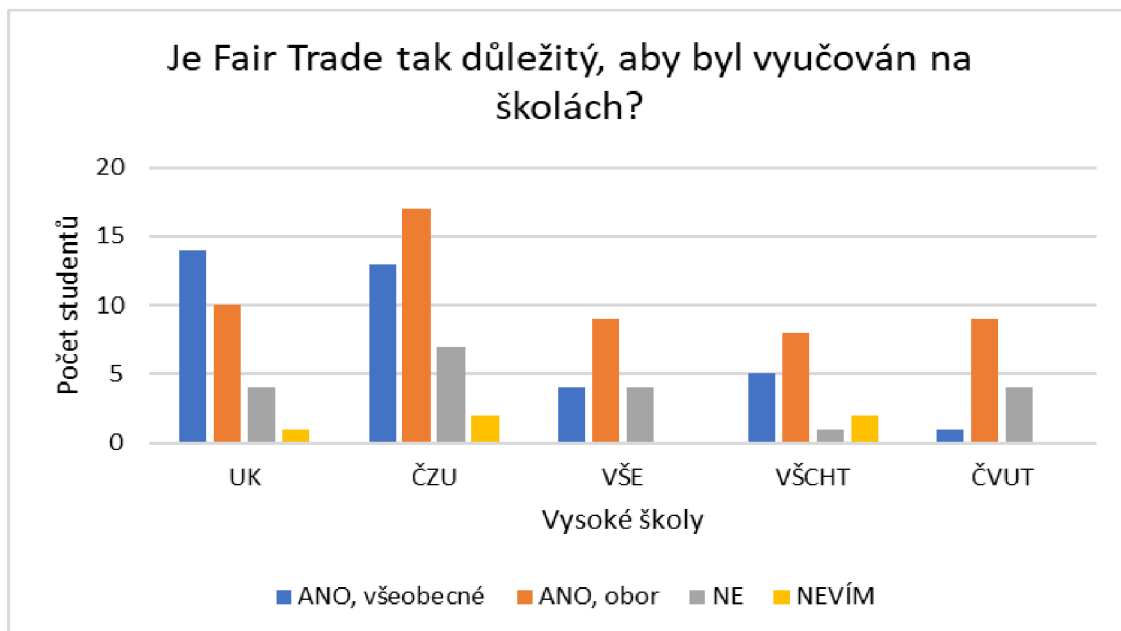
nezaujal pouze koncept kavárny. Také specializované fair trade automaty nabízející různé druhy tyčinek nebo čokolád, mnoho studentů zaujaly.

Prodej ve specializovaných fair trade obchodech a koncept Fair trade školy přišly studentům stejně zajímavé. Specializované obchody mohou mimo jiné nabídnout také poradenské služby, a také mohou zákazníkům přímo na místě ukázat důkazy o spravedlivém obchodování s pěstiteli. Nejméně studenty vysokých škol zaujal nápad společenských akcí na podporu fair trade, zejména v podobě snídaní či pikniků, na kterých by se konzumovaly převážně produkty s označením fair trade. Pikniky v ČR nejsou moc rozšířenou zábavou, a při velmi brzkém startu výuky studentů vysokých škol (některé rozvrhy začínají výuku již před osmou ranní), nemá mnoho studentů čas se takových akcí zúčastnit. Víkendové nabídky fair tradových snídaní pak většina studentů odmítne většinou kvůli návratu ze školy za rodinou.

Škola

Studenti také měli uvést, zda jim přijde tématika fair trade natolik důležitá, aby byla zahrnuta do výuky na vysokých školách. Téměř 50 % dotázaných je toho názoru, že téma fair trade je důležité, ovšem pouze na oborech, které jsou blízké tématem. v rámci ČZU by se tak jednalo především o fakultu agrobiologie, případně lesnictví. Více jak 30 % dotázaných studentů si myslí, že by se problematika fair trade měla na vysokých školách vyučovat bez rozdílu v oborech. Znat pojem Fair Trade a jeho význam pro celý svět by mělo patřit ke všeobecnému vzdělání. Pouze 18 dotázaných studentů uvedlo, že by tuto tematiku nezahrnovali do výukových osnov vysokých škol. Samotný pojem fair trade je pouze okrajové téma, stejně jako produkt ekologického zemědělství. Pokud se chce někdo problematikou těchto pojmů zabývat, musí využít jiné zdroje než jen školu.

Graf 15: Případá Vám toto téma natolik důležité, aby bylo zařazeno i do studijních osnov na škole?

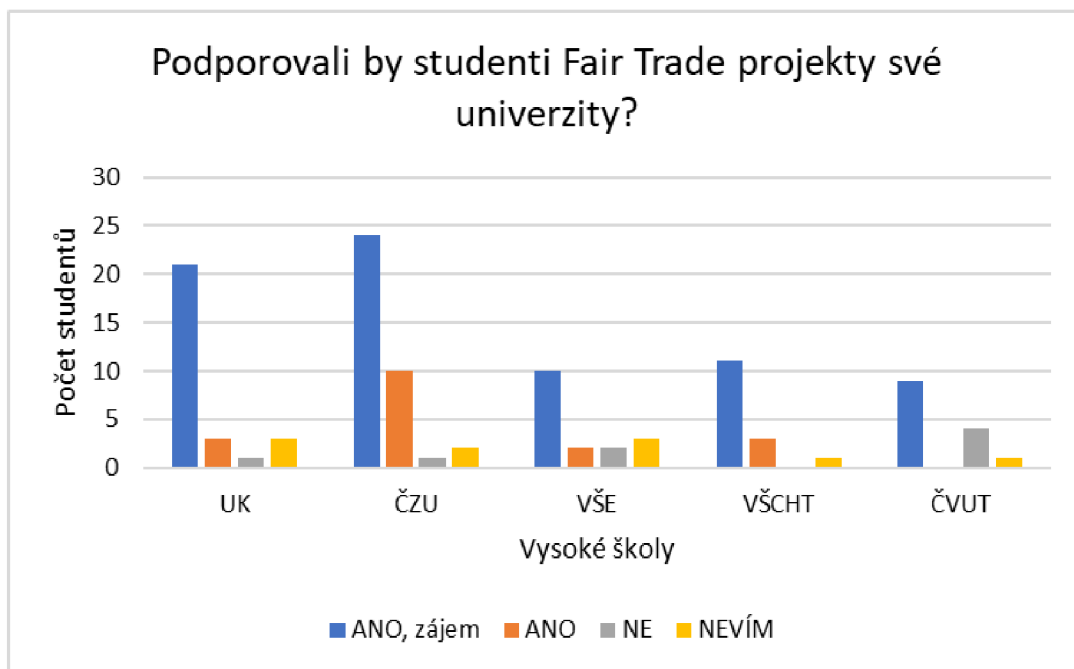
Zdroj: Vlastní zpracování

Ovšem kdyby se daná univerzita podílela na fair trade aktivitách, podporovali by ji studenti v tomto směru? 67 % dotázaných studentů uvedlo, že fakultu určitě podpořili. Ovšem i zde je malý háček. Studenti by svou fakultu podpořili pouze v případě, kdy by jim daný projekt či aktivita spojená s fair trade přišla zajímavá. Pro příklad lze uvést případ bakalářské práce. Pokud by student psal svou závěrečnou práci na téma fair trade na vysokých školách, mohl by využít přímo pomoci své fakulty, která by mu mohla poskytnout přímé informace, případně výroční zprávy ohledně různých projektů a mnoho dalších užitečných informací.

Oproti tomu pouze 16 % dotázaných studentů by svou fakultu podporovalo bez ohledu na to, zda by je daný projekt zaujal či nikoliv. Vypovídá to o faktu, který je na většině univerzit v Praze velmi patrný. Studenti se snaží podporovat co nejvíce projektů, které uskuteční jejich univerzita. A pokud se nejedná přímo o projekt pořádaný pod oficiální hlavičkou školy, snaží se podporovat alespoň malé projekty, pořádané jednotlivými fakultami.

8 dotázaných studentů odpovědělo, že by se takového projektu rozhodně nezúčastnilo.

Graf 16: Pokud by se Vaše univerzita podílela/ podílí na aktivitách podporujících fair trade:

Zdroj: Vlastní zpracování

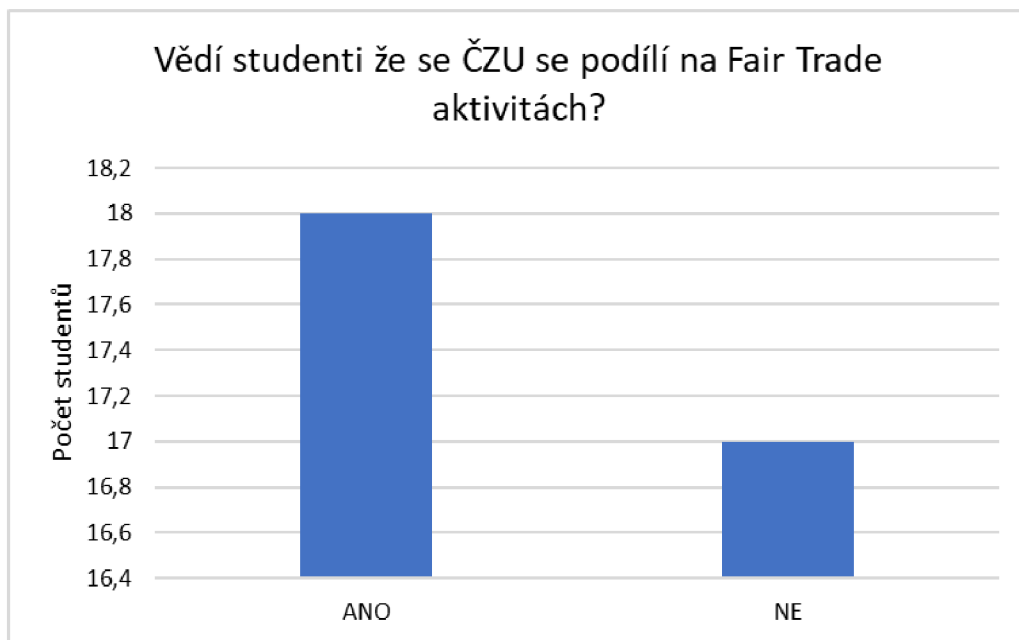
Jedná se zde převážně o studenty, kteří se snaží co nejrychleji odstudovat a zapojovat se do žádných projektů a akcí nechtějí. Tito studenti například po ukončení bakalářského studia školu opouštějí a v dalším vzdělání už nepokračují. Zajímavé ovšem je, že je skoro 10 % dotázaných studentů odpovědělo, že si nejsou jistí, zda by podpořili svou univerzitu. Nejedná se zde ani jasný zájem či nezájem. Tito studenti se rozhodují podle názoru skupiny, se kterou jsou v kontaktu. Pokud se taková skupina studentů rozhodne, že podpoří určitý projekt, většina studentů, kteří by se do aktivit školy nikdy nezapojili, se rádi zapojí. Někteří studenti čekají až na chvíli, kdy přijde projekt, který je skutečně zajímavý. Jedná se zde nejen o momentální zájem, ale také když je například dané téma studentovi velmi blízké, jedná se o rozvoj jeho rodné země, nebo se již sám zapojil do podobného projektu a chtěl by tak nejen podpořit svou univerzitu, ale také si rozšířit obzory. Je známo, že pomocí kontaktů, které vysoké školy jako instituce rozhodně mají, lze otevřít mnoho dveří, které by jinak člověk otevřít nedokázal.

ČZU

Zpracování následujících dvou otázek patří pouze studentům České zemědělské univerzity v Praze.

Studenti ČZU byli tázáni, zda ví, že ČZU je členem organizace BeFair a pravidelně se podílí na různých aktivitách na podporu fair trade. Česká zemědělská univerzita pravidelně pořádá již zmíněné fair trade snídaně. Dále například International Fair Party, ochutnávky kávy a mnoho dalších akcí. Samotné oficiální stránky na internetové stránce Provozně ekonomické fakultě ČZU v Praze napovídají, že tyto akce nejsou mezi studenty moc rozšířené. Více jak 70 % dotázaných studentů tuto domněnku pouze potvrdila. Pouze 14 dotázaných studentů o těchto aktivitách vědělo. Poukazuje to na smutný fakt, že ačkoliv by se studenti do těchto aktivit rádi zapojili a ačkoliv jich Česká zemědělská univerzita provozuje mnoho, studenti o nich nevědí. Vedení ČZU stále spoléhá na to, že pokud by měl nějaký student zájem o danou problematiku a chtěl by se od projektů zapojit, vynaložil by úsilí, aby se k projektu sám dostal.

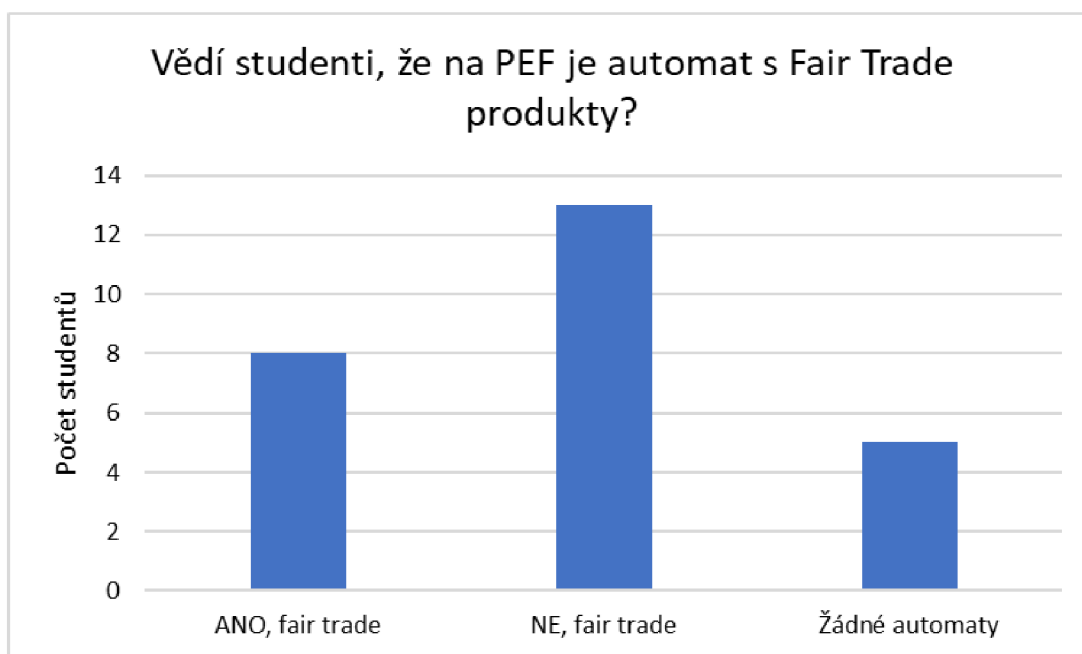
Graf 17: Víte, že ČZU je členem organizace BeFair a aktivně se podílí na podpoře fairtrade, např. pořádáním fairtrade snídaní, International Fair Party, ochutnávkou kávy a dalších akcí?

Zdroj: Vlastní zpracování

Vědí tedy studenti o možnosti koupi fair trade tyčinek a čokolád přímo v areálu PEF ČZU? Případně vědí o možnosti koupi fair trade kávy, kterou pro PEF zprostředkovává společnost Delicomat? I zde se bohužel práce setkává s negativními odpověďmi. Většina dotázaných studentů uvedla, že o těchto automatech neví. 25 % dotázaných dokonce uvedla, že vůbec o žádných automatech na PEF ČZU neví, ačkoliv jsou ve dvou spodních patrech obou budov. Pouze 8 z dotázaných studentů uvedlo, že o fair tradeových automatech na PEF ČZU vědí. Někteří je dokonce využívají.

Graf 18: Automaty na ČZU

Zdroj: Vlastní zpracování

6 Zhodnocení výsledků

6.1 Výsledky a diskuse/ hypotézy

Tato část práce zhodnocuje hlavní poznatky z práce a snaží se porovnat vysoké školy mezi sebou. Na základě těchto výsledků je později složen závěr celé práce. Ze získaných odpovědí studentů vyplývá, že se dívky o fair trade zajímají mnohem více chlapci. Procentuální poměr odpovědí od dívek a chlapců je 72 %:28 %. Nejvíce studentů, kteří byli osloveni pro dotazníkové šetření, pochází z ČZU, jedná se o 37 studentů z celkových 112 oslovených. Vypovídá to nejen o tom, že autorka práce pochází právě ze zmíněné univerzity, ale také o tom, fair trade se nejvíce váže ke studentům tzv. "zemědělký". Druhou nejčastěji zastoupenou vysokou školou jsou studenti Univerzity Karlovy v Praze. Nejméně zastoupenou vysokou školou je ČVUT. Na této vysoké škole se vyučují spíše technické obory a není zde velký prostor pro znalost pojmů pro obnovitelné zdroje po celém světě.

Více jak 50 % dotázaných uvedlo, že jsou studenty bakalářského typu studia. Dále pak 38 % uvedlo studium magisterské a 2 % dotázaných studentů uvedla doktorské.

Ačkoliv o principech Fair Trade vědí nejvíce právě studenti ČZU, mnoho lidí označení nezná a nijak nevnímá.

Z dotazníkového šetření se studenty vybraných vysokých škol je patrné, že nejvíce se o koncept fair trade zajímají studenti České zemědělské univerzity. To také odpovídá zaměření některých oborů či celých fakult, jako například fakulta agrobiologie. Další univerzita, která zde byla hojně zastoupena, je Karlova Univerzita, která na několika svých fakultách otevírá obory, které se více či méně zajímají o ekologii. Díky analýze získaných odpovědí od studentů je možné složit mozaiku, která do určité míry odpovídá literárním zdrojům. V českém prostředí mnoho studií se studenty ohledně Fair Trade nebylo napsáno, a tak jsou některé poznatky zcela nové a nelze je spojit s literaturou.

Ovšem co je patrné i bez použití literatury je fakt, že především studenti univerzit, kteří mají blízko k humanitárnímu zaměření, například ČZU nebo určité obory UK, se více podílí na fair trade aktivitách, a studenti těchto škol se o tomto konceptu dozvídají i skrze výukové programy a osnovy.

Většina dotázaných studentů uvedla, že jim koncept Fair Trade připadá důležitý. Tento poznatek přímo koresponduje s faktem, že se více a více organizací zapojuje do fair trade. Také toto označení nese více a více výrobků. Jak je v empirické části již zmíněno, někteří studenti si myslí, že v dnešní době označení fair trade slouží spíše pro marketingové účely a jako omluvy pro zvýšení ceny výrobku. Bohužel i zde se do jisté míry setkáváme se shodou. Mnoho společností upozorňuje na své fair trade aktivity, ačkoliv tyto aktivity nepatří mezi ty nejdůležitější. Tyto organizace výborně využívají marketingových nástrojů. Velká skupina lidí v ČR velmi vnímá různá označení produktů, ať už je to právě fair trade nebo například produkt ekologického zemědělství. Tito lidé si proto produkty kupují právě jen kvůli označením, nebo s domněnkou, že tím přispívají na dobrou věc. Společnosti toto vědí, a tak až leckdy přehnaně upozorňují na pšpojení s Fair trade, jen aby přilákaly více zákazníků. Reálná pomoc pěstitelům je pak často minimální.

Jako jeden z nejdůležitějších principů fair trade, studenti označili spravedlivé finanční ohodnocení pěstitelů. Dle literatury se jedná o jeden ze základních pilířů fungování fair trade po celém světě a je zde patrné, že ačkoliv mnoho studentů o reálné funkci označení produktů fair trade nic nevědí, dokážou i tak určit, který z principů je v dnešním světě jedním z nejdůležitějších.

V celé práci je pojem Fair Trade popsán za pomoci zahraničních zdrojů. Ačkoliv těch českých v poslední době přibývá, nejvíce popsané je toto téma v zahraniční literatuře. Pojem totiž původně nepochází z ČR. Jak je již zmíněno, i když se počet literárních zdrojů informací ohledně pojmu a principů konceptu Fair Trade na území ČR rozšiřují, jen velmi málo z nich se skutečně zabývá mladými lidmi, či přímo studenty. Jsou to přitom právě mladí lidé, kteří nejčastěji mění podobu světa k lepšímu díky konceptům, jako je právě Fair Trade.

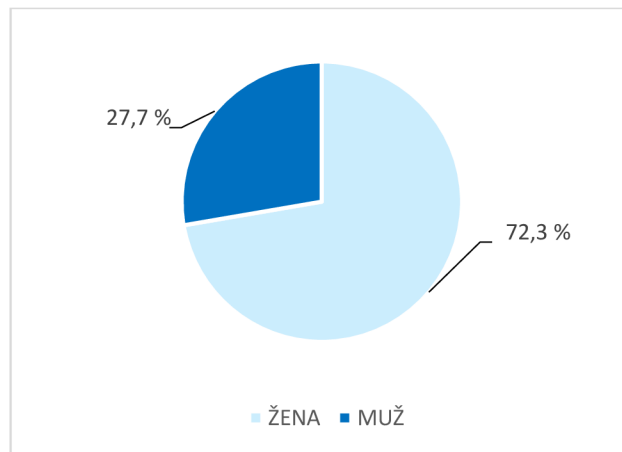
Dotazníkové šetření- výsledky

V této části jsou zapsány odpovědi respondentů na každou otázku z dotazníkového šetření. Také jsou k odpovědím vytvořeny příslušné grafy a tabulky, které a stručně a věcně popásány.

Otázka č. 1: Uved'te Vaše pohlaví

První otázka byla pro statistické údaje o respondentech. Z grafu je zřejmé, že v celkovém počtu 112 respondentů byla převaha žen, a to 73 % a mužů pouze 27 %.

Graf 1: Pohlaví

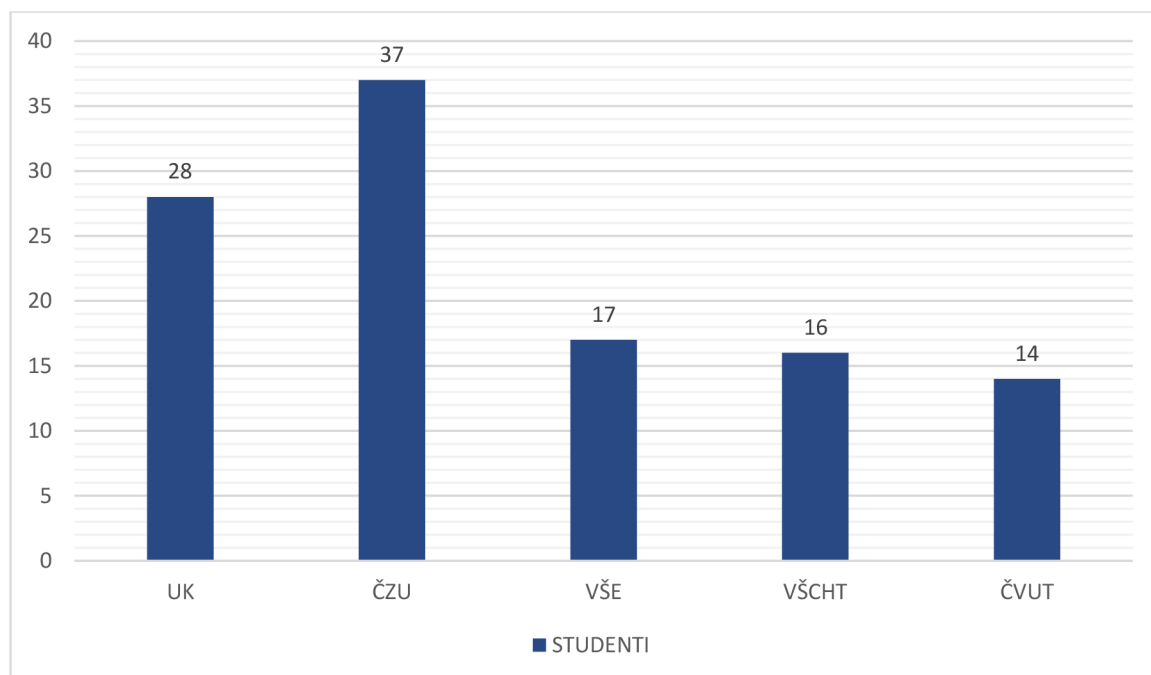

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 2: Jakou školu/obor studujete?

Tato otázka byla zaměřena na studovanou školu/obor respondentova studia. Výsledky byly následující: nejvíce studentů bylo z ČZU 33%, druhá nejpočetnější skupina byla UK 25 %, za nimi potom VŠE s 15,2 % a VŠCHT – 14,3 % a nejméně respondentů bylo z ČVUT s 12,5 %.

Graf 2: Škola/obor

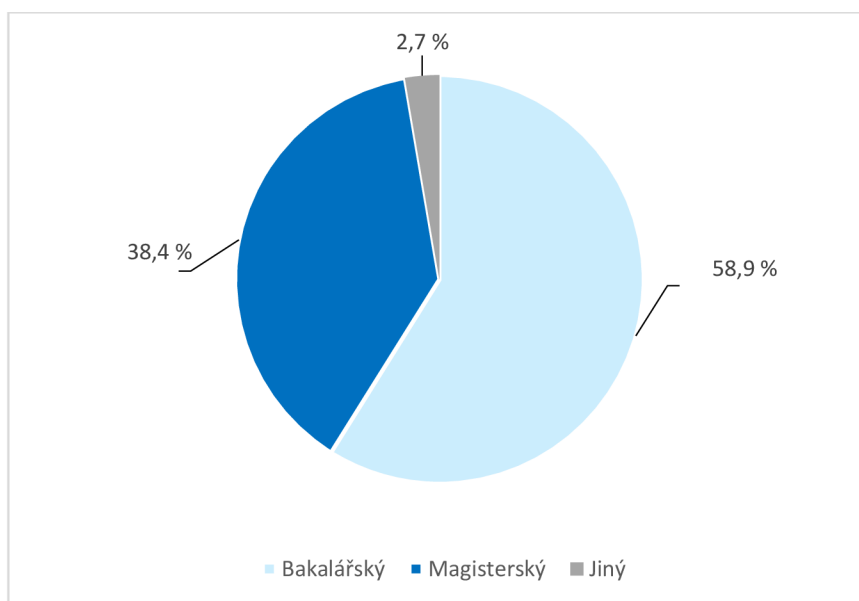

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 3: Uveďte typ Vašeho studia

Třetí otázka je zaměřená na typ studia, tato otázka byla orientační. Jak je z grafu patrné, převážná většina respondentů byla bakalářského studia, celkem 58,9 % studentů. Z magisterského bylo poměrně méně, a to 38,4 %. Pouze 2,7 % respondentů uvedlo jiný typ studia.

Graf 3: Typ studia

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 4: Znáte tuto značku?

Obrázek 13: fair trade

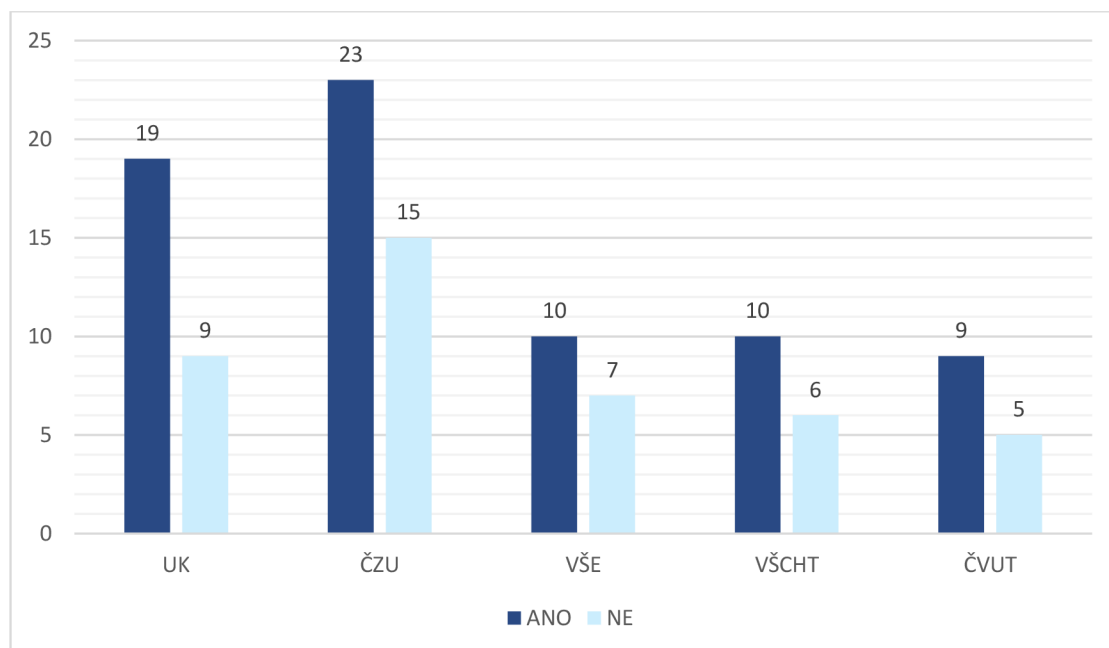

Zdroj: v teoretické části

Od otázky číslo 4 byl dotazník směřován už k problematice fair trade. Z celkového počtu odpovědělo 67 respondentů, že tuto značku (viz obrázek výše) zná, a zbylých 45 odpovědělo ne. Procentuálně 59,8 % odpovědělo ano, 40,2 % ne.

Nejvíce studentů, kteří mají povědomí o této značce, bylo z ČZU, celkem 20,5%. Následně z UK, 17%. Dále pak respondenti z VŠE a VŠCHT odpověděli totožně 8,9%. Nejméně studentů, kteří mají povědomí o této značce, bylo z ČVUT 8%.

Graf 4: Znáte tuto značku

Zdroj: Vlastní zpracování

Vodorovná osa v grafu značí typ školy/oboru respondenta a svislá počet responsí. Nad každým sloupcem je napsaný počet responsí. Tmavě modrá barva značí kladnou odpověď a světlá zápornou. Nad každým sloupcem je znázorněn přesný počet odpovědí.

Otázka č. 5: Setkali jste se – všimli jste si někdy těchto značek na některých výrobcích?

Obrázek 14: značky

Zdroj: v teoretické části

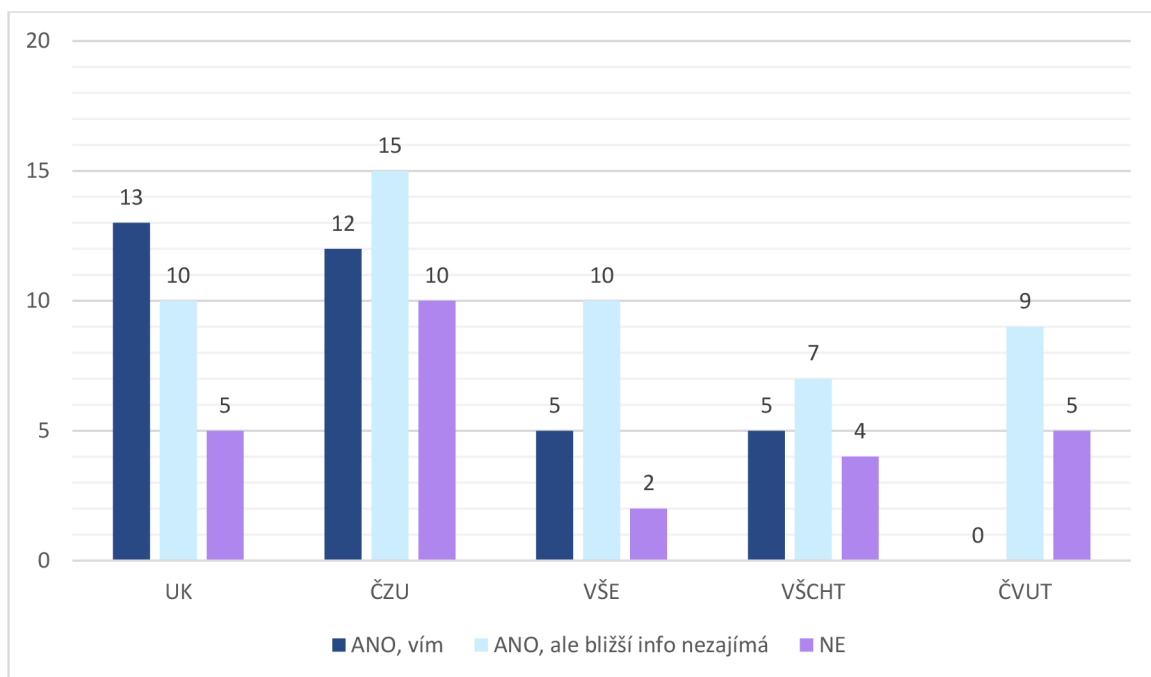
V této otázce respondenti mohli vybírat ze tří odpovědí, viz dotazník. Celkový počet studentů, kteří se pouze setkali s označením spravedlivého obchodování, bylo 45,5 %. Dalších 31,3 % studentů se s tímto označením setkala a vědí, co tyto symboly znamenají. Zbýlých 23,2 % z celkového počtu 112 nemá vůbec ponětí o tomto označení na vybraných výrobcích.

Nejvíce studentů, kteří se setkali se značkami spravedlivého obchodování a znají jejich význam, bylo z UK 11,6 %. Za nimi byli studenti z ČZU, 10,7 %, VŠE a VŠCHT shodně po 4,5% nejhůře na tom byli studenti z ČVUT s 0 % responsí.

Někteří si toho to označení všimají, ale přesný význam tohoto označení je nezajímá, takto nejvíce odpovědělo studentu z ČZU 13,4 %, shodně po 8,9% UK a VŠE. Takto odpovědělo poměrně veliké množství studentů ČVUT 8%. Nejnižší počet studentů s výše zmíněnou odpovědí byl z VŠCHT 6,3%.

Ve srovnání s ostatními vysokými školami, relativně velké množství studentů ČZU 8,9%, nezaznamenalo toho označení na produktech. U ostatních vysokých škol se studenti v odpovědích zas tolik nelišili, UK a ČVUT bylo shodně po 4,5 %, VŠCHT 3,6 %. A nejnižší počet studentů, kteří odpověděli, že výše uvedené značky na výrobcích nevnímají, bylo z VŠE 1,8%.

Graf 5: Setkali jste se – všimli jste si někdy těchto značek na některých výrobcích?

Zdroj: Vlastní zpracování

Vodorovná osa popisuje studovanou škol/obor, svislá počet odpovědí. Každý sloupec značí jinou odpověď a je odlišen příslušnou barvou. Nad každým sloupcem je konkrétní hodnota odpovědi.

Otázka č. 6: Setkali jste se někdy s pojmem „fair trade“, víte, co to znamená?

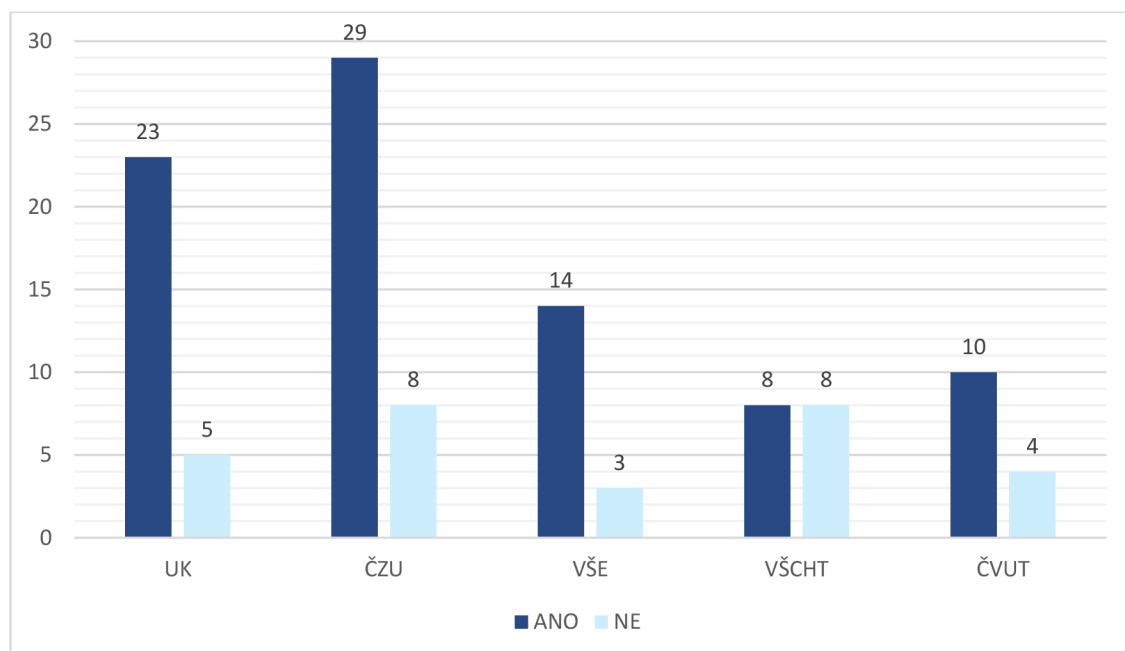
Otázka č. 6 měla pouze na výběr ze dvou odpovědí ano/ne.

Relativně mnoho studentů má povědomí o fair trade z dotazovaných to bylo 75 %, přesně 84 respondentů ze 112,. Zbýlých 25 % se s tímto pojmem vůbec nesetkalo.

Jak lze z grafu vyčíst, nejvíce studentů, kteří znají pojem fair trade, bylo z ČZU 25,5 %. Poté UK 20,5 %. S třetím největším počtem kladných responsí VŠE 13,4 %, dále pak VŠCHT 7,1%, nejnižší počet bylo z ČVUT 3,6%.

VŠCHT měla stejný počet odpovědí na tuto otázku, tudíž 7,1% studentů odpovědělo, že se s pojmem nesetkali. Také 7,1 % studentů z ČZU opovědělo, že nesetkali. Pouze 4,5% z UK, 3,6% z ČVUT, 2,7% z VŠE odpovědělo, že ne.

Graf 6: Setkali jste se někdy s pojmem „fair trade“, víte, co to znamená?

Zdroj: Vlastní zpracování

Vodorovná osa značí studovanou škol/obor, svislá počet odpovědí. Každý sloupec značí jinou odpověď a je odlišen jinou barvou. Nad každým sloupcem je konkrétní hodnota odpovědi.

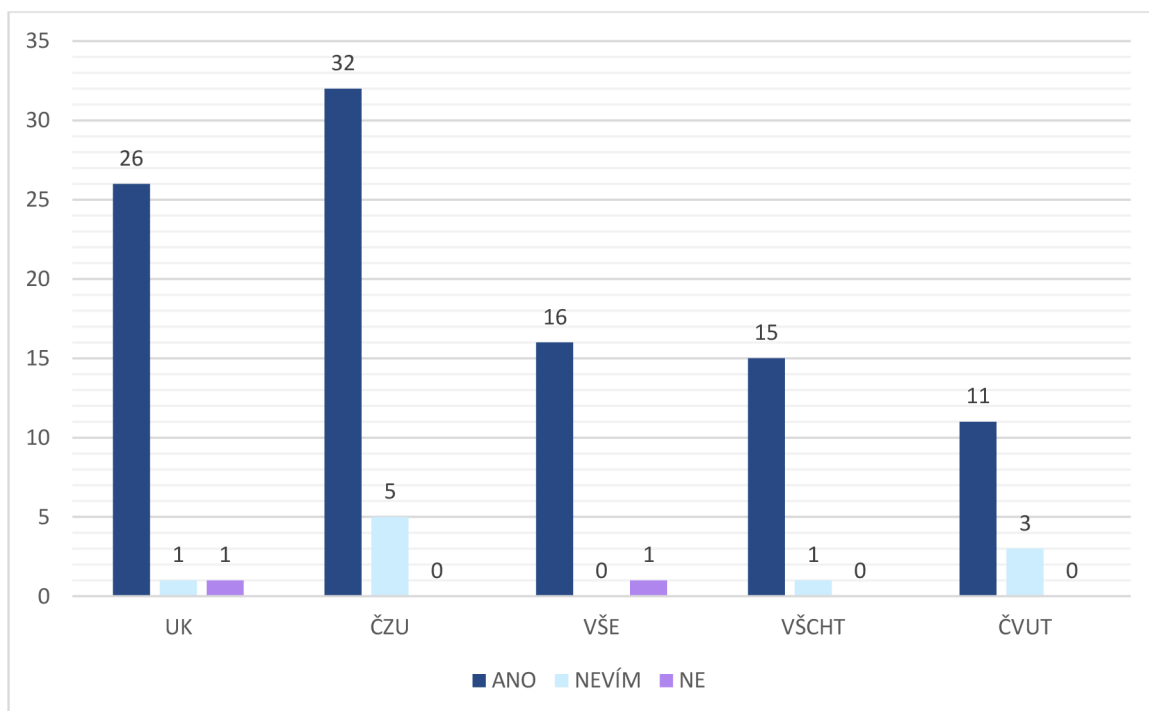
Otázka č. 7: Je podle Vás princip fair trade užitečný/ důležitý?

V této otázce respondenti měli na výběr ze tří odpovědí.

Z níže přiloženého grafu, ve kterém jsou znázorněny odpovědi, je patrné, že převážná většina respondentů, 94,1 %, se shodla na tom, že princip fair trade je užitečný. Pouhých 5,9 % nepovažují fair trade jako užitečný. Žádný z respondentů neodpověděl na otázku nevím.

Přesné odpovědi studentů z daných zkoumaných vysokých škol lze vyčíst v níže přiloženém grafu.

Graf 7: Je podle Vás princip fair trade užitečný/ důležitý?

Zdroj: Vlastní zpracování

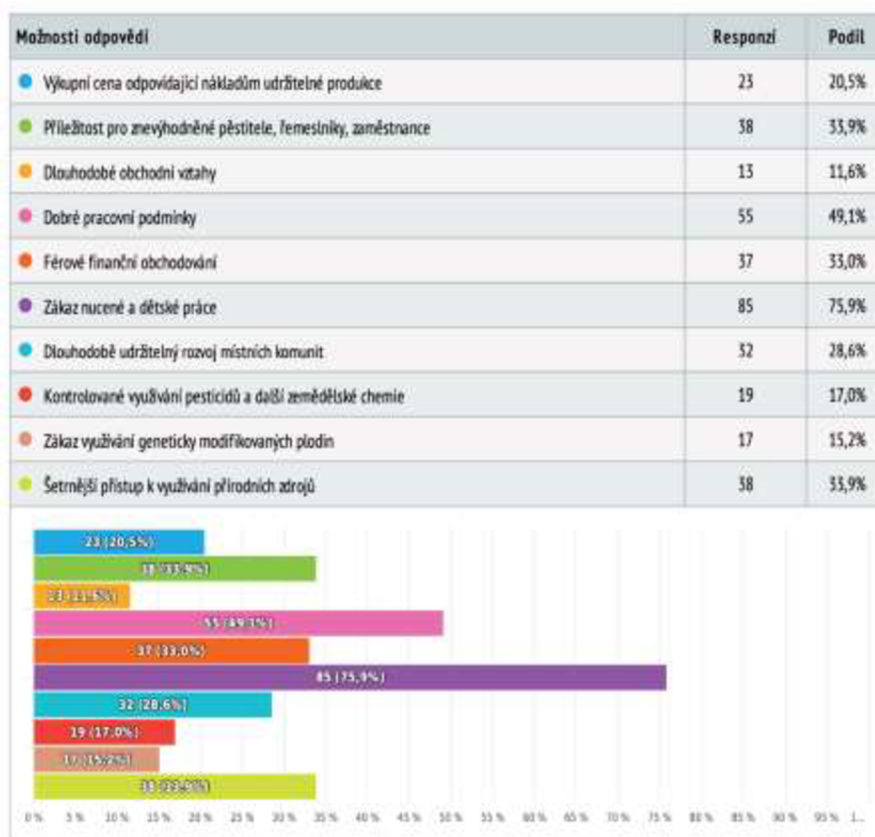
Vodorovná osa v grafu značí typ školy/oboru respondenta a svislá počet responsí. Nad každým sloupcem je napsaný počet responsí. Tmavě modrá barva značí kladnou odpověď a světlá zápornou. Nad každým sloupcem je znázorněn přesný počet odpovědí.

Otázka č. 8: Který ze základních principů fair trade považujete za nejdůležitější? (vyberte 3)

V této otázce měli studenti zaškrtnout 3 odpovědi, 3 principy, které považují za nejdůležitější v rámci principů fair trade.

Z tabulky je zřejmé, že velká část respondentů považuje pravidlo „zákaz nucené dětské práce“ za jedno z nejdůležitějších, označilo ho tak 75,9 % respondentů. Jako druhý velice důležitý princip 49,1 % respondentů uvedlo „dobré pracovní podmínky“. Jako další relativně důležitý princip fair trade označili respondenti „šetrnější přístup k využívání přírodních zdrojů“ stejně jako „příležitost pro znevýhodněné pěstitele, řemeslníky, zaměstnance“, a to 33,9 %. Dále 33 % respondentů označilo „férové finanční obchodování“ jako jeden z nejdůležitějších principů. Jako méně důležité principy byli, „dlouhodobě udržitelný rozvoj místních komunit“ - 28,6 %, také „kontrolované užívání pesticidů a další zemědělské chemie“ - 17 %, „zákaz využívání geneticky modifikovaných plodin“ 15,2%, „dlouhodobé obchodní vztahy“ - 11,6 %, označilo je nejmenší procento studentů.

Graf 8: Který ze základních principů fair trade považujete za nejdůležitější?

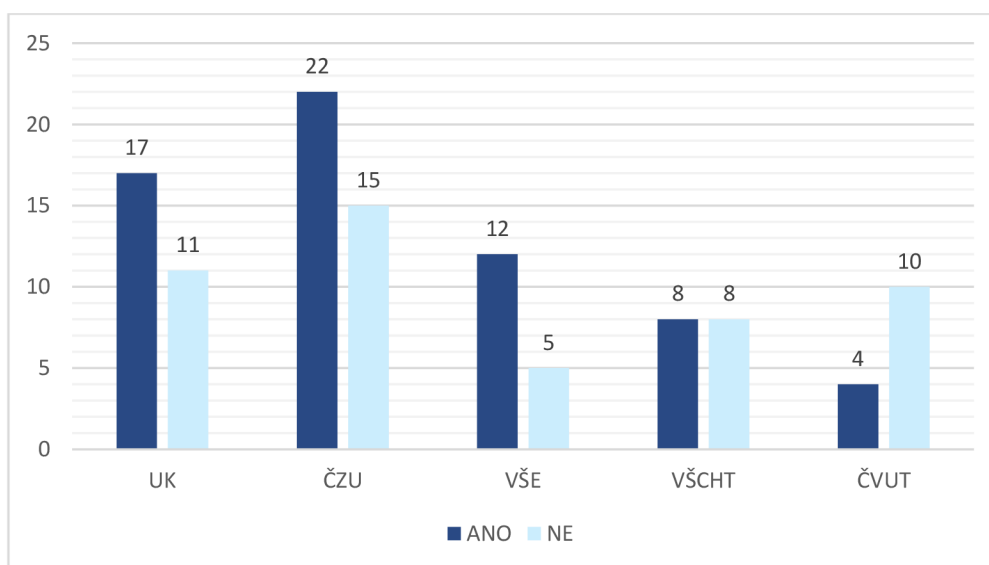
Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 9: Vyzkoušeli jste někdy fair trade produkty?

Otázka číslo 9 byla polootevřená, pokud respondent odpověděl na tuto otázku ano, měl uvést příklad produktu, který vyzkoušel. Vzhledem k tomu, že fair trade produkty jsou o něco dražší než běžné, odpověděla pouze polovina studentů 56,3 %, že produkt vyzkoušeli a 43,8 % studentů odpovědělo ne.

Velké množství studentů ČZU vyzkoušelo produkty fair trade 19,6 % a 13,4 % nevyzkoušelo. Studenti UK oproti ČZU nebyli pozadu 15,2 % z dotazovaných vyzkoušeli fair trade a 9,8 % ne. U respondentů z VŠE to bylo 10,7 %, co fair trade vyzkoušeli a 4,5 % nevyzkoušeli. Respondenti z VŠCHT byli rozděleni půl na půl, 7,1 % produkty vyzkoušela a 7,1 % ne. U ČVUT byla převaha studentů, co produkty fair trade nezkoušeli 8,9 % a 3,6 % ano.

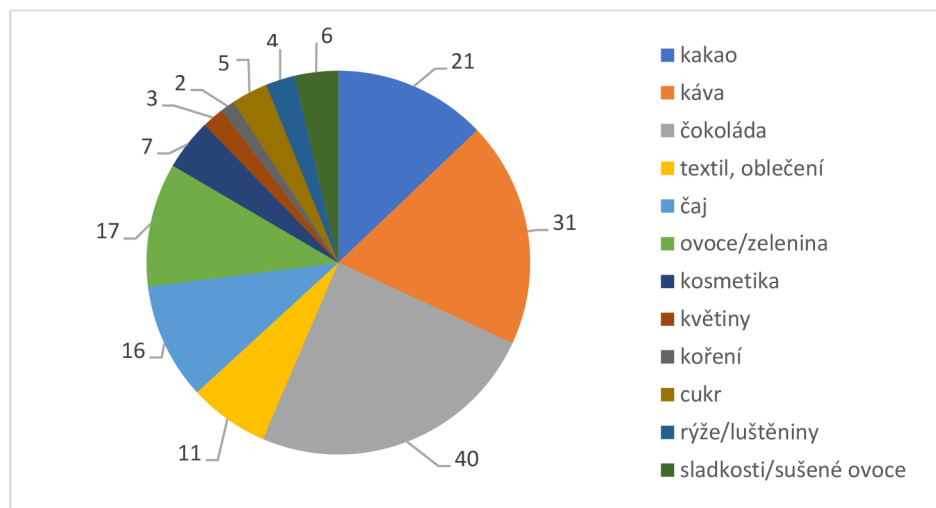
Graf 9: Vyzkoušeli jste někdy fair trade produkty?

Zdroj: Vlastní zpracování

Vodorovná osa značí studovanou škol/obor, svislá počet odpovědí. Každý sloupec značí jinou odpověď a jsou rozlišené jinou barvou. Nad každým sloupcem je konkrétní hodnota odpovědi.

Graf 10: Odpovědi podle jednotlivých škol

Zdroj: Vlastní zpracování

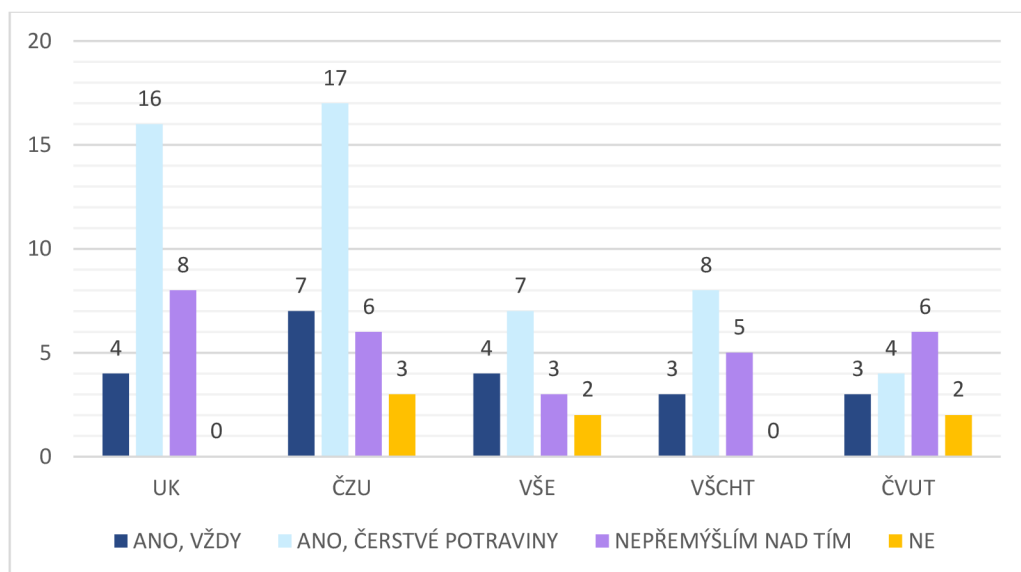
Ve výše uvedeném grafu jsou zaznamenány konkrétní produkty, které respondenti vyzkoušeli. Nejpopulárnější jsou mezi studenty tyto produkty: čokoláda 24,5 %, káva 19 %, kakao 12,9 %. Docela oblíbeným fair trade výrobkem jsou textilní výrobky/oblečení 6,7 %. Zajímavý byl počet studentů, kteří vyzkoušeli kosmetiku, 4,3 %. Méně populární mezi respondenty jsou například luštěniny, rýže 2,5%, květiny 1,8%, koření 1,2%.

Každá výseč v grafu označuje jiný druh produktu, pro lepší orientaci jsou označeny jinou barvou. Čísla v grafu určují přesný počet respondentů, kteří daný produkt vyzkoušeli.

Otázka č. 10: Zajímá Vás původ zboží, které nakupujete?

Většinu studentů zajímá původ potravin, které si kupují, ať už se jedná o čerstvé potraviny nebo trvanlivé. Nejvíce to se o to zajímají studenti ČZU 21,4% a UK 17,9%. Shodně byli univerzity VŠE a VŠCHT s 9,8 %, kteří se o původ potravin zajímají. Respondenti ČVUT se tolik o původ potravin nezajímají, pouze 6,3 % se o původ zboží zajímá.

Graf 11: Zajímá Vás původ zboží, které nakupujete?

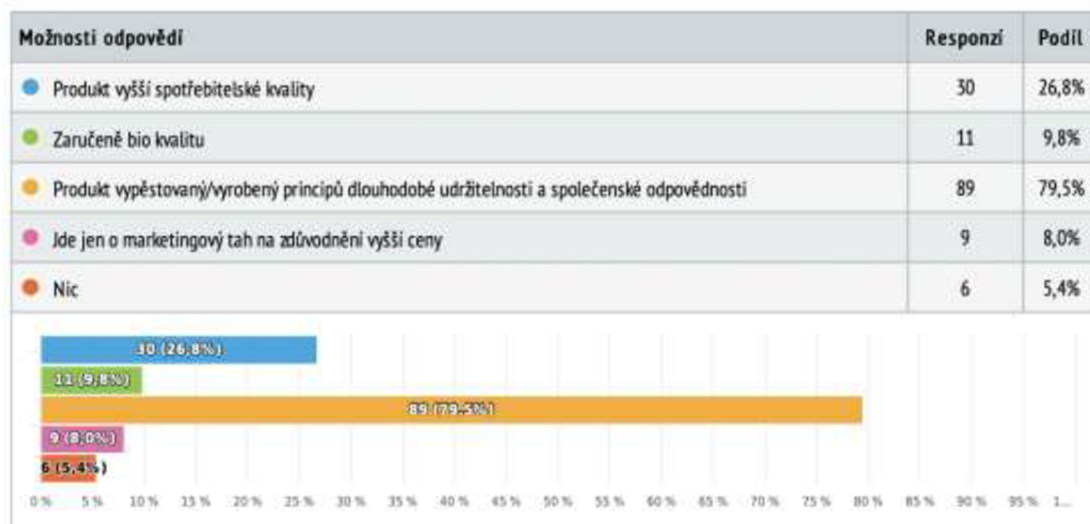
Zdroj: Vlastní zpracování

Vodorovná osa značí studovanou školu/obor, svislá – počet odpovědí. Každý sloupec značí jinou odpověď a je odlišený jinou barvou. Nad každým sloupcem je konkrétní hodnota odpovědi.

Otázka č. 11: Co označení fair trade pro Vás jako pro spotřebitele znamená?

V této otázce byla možnost více odpovědí, z tohoto důvodu se počet odpovědí nerovná počtu respondentů. Nejvíce respondentů, 79,5 % označilo fair trade výrobek jako „produkt vypěstovaný/vyrobený principů dlouhodobé udržitelnosti a společenské odpovědnosti“. Pro 26,8 % respondentů je fair trade výrobek „produkt vyšší spotřebitelské kvality“. Někteří si představují fair trade produkt jako produkt, který je zaručeně bio, a to 9,8 %. Pár respondentů si myslí, že označení fair trade je jen marketingový tah pro zvýšení ceny, odpovědělo tak 8 %. Pouze 5,4 % si pod označením fair trade nic nepředstaví.

Graf 12: Co označení fair trade pro Vás jako pro spotřebitele znamená?

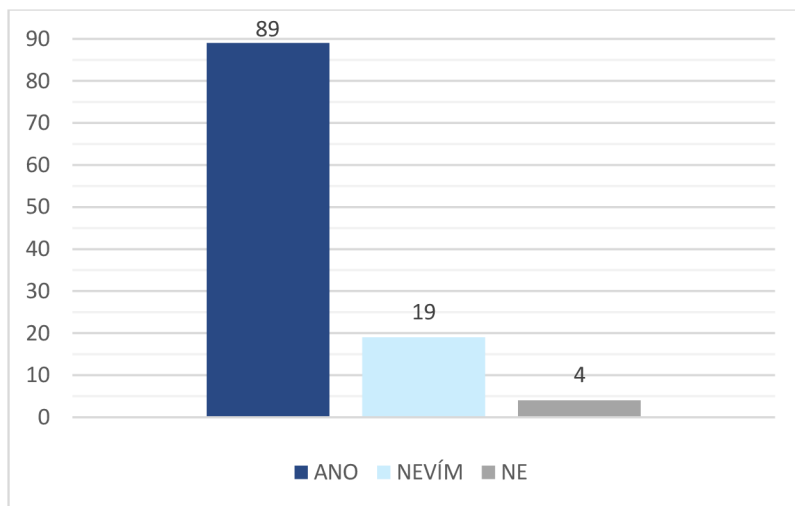

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 12: Preferovali byste fair trade výrobek, o kterém byste věděli, že jeho koupí přispějete k lepšímu životu znevýhodněným pěstitelům z rozvojových zemí?

Podle výzkumu by většina studentů preferovala fair trade výrobek, o kterém by věděli, že by pomohl znevýhodněným pěstitelům, 79,5 % by zvolilo fair trade výrobek. Pouze 3,6 % respondentů by nezvolilo fair trade produkt, i kdyby věděli, že by to mohlo přispět pěstitelům z rozvojových zemí. Zbýlých 17 % se nechtělo vyjadřovat, tak označili odpověď nevím.

Graf 13: Preferovali byste fair trade výrobek, o kterém byste věděli, že jeho koupí přispějete k lepšímu životu znevýhodněným pěstitelům z rozvojových zemí?

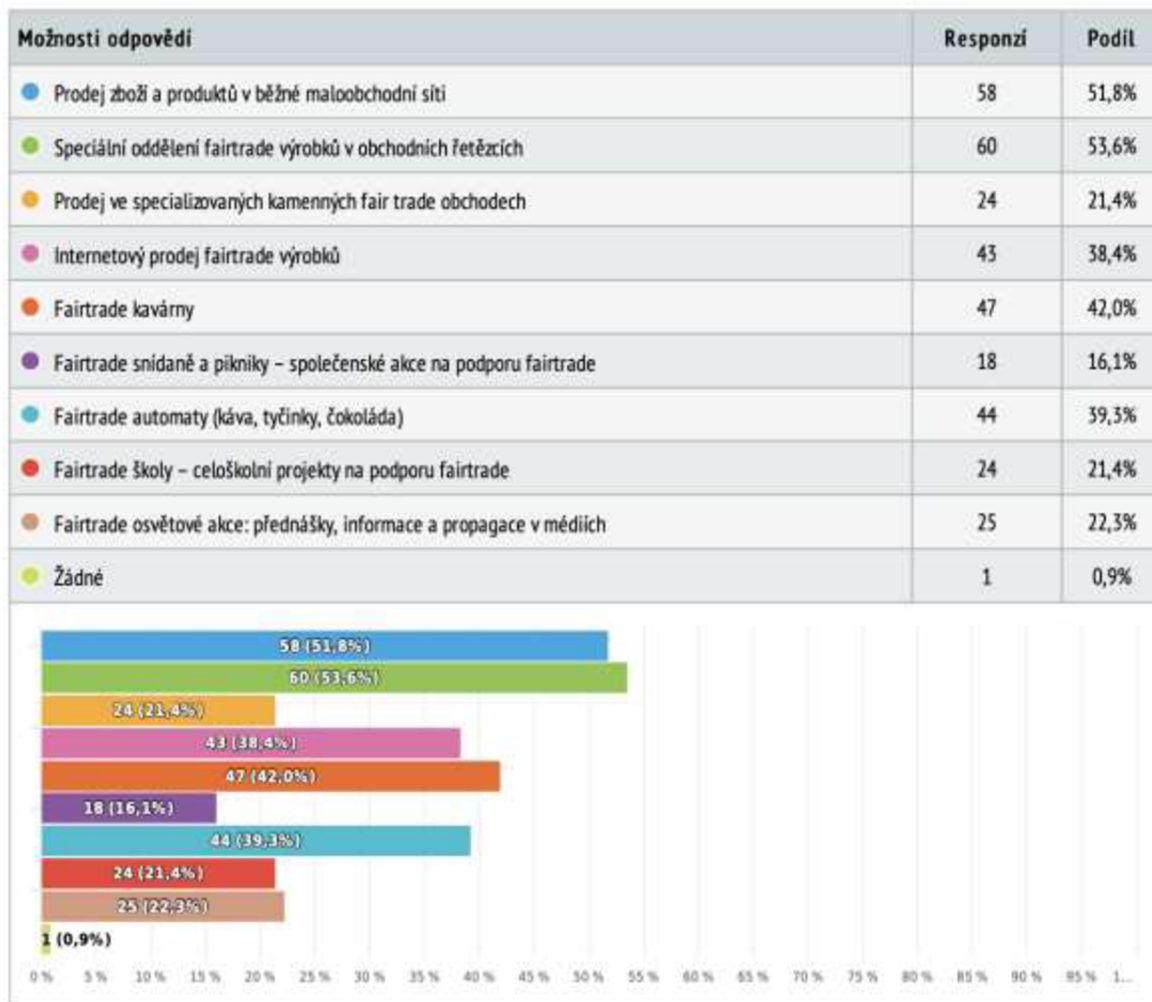
Zdroj: Vlastní zpracování

Vodorovná osa značí odpověď, svislá počet odpovědí. Každý sloupec značí jinou odpověď a je odlišen jinou barvou. Nad každým sloupcem je konkrétní hodnota odpovědi.

Otázka č. 13: Které aktivity na podporu fair trade Vám přijdou zajímavé, případně byste je využili?

Nejvíce hlasů od respondentů získalo „Speciální oddělení fair trade výrobků v obchodních řetězcích“ se 60 hlasy. Těsně za tím s 58 hlasy byla aktivita „Prodej zboží a produktů v běžné maloobchodní síti“. Jako nejméně zajímavou studenti označili „Fair trade snídani a pikniky“ s 18 hlasy. Zbývá přehled konkrétních odpovědí je v níže přiloženém grafu.

Graf 14: Které aktivity na podporu fair trade Vám přijdou zajímavé, případně byste je využili?

Zdroj: Vlastní zpracování

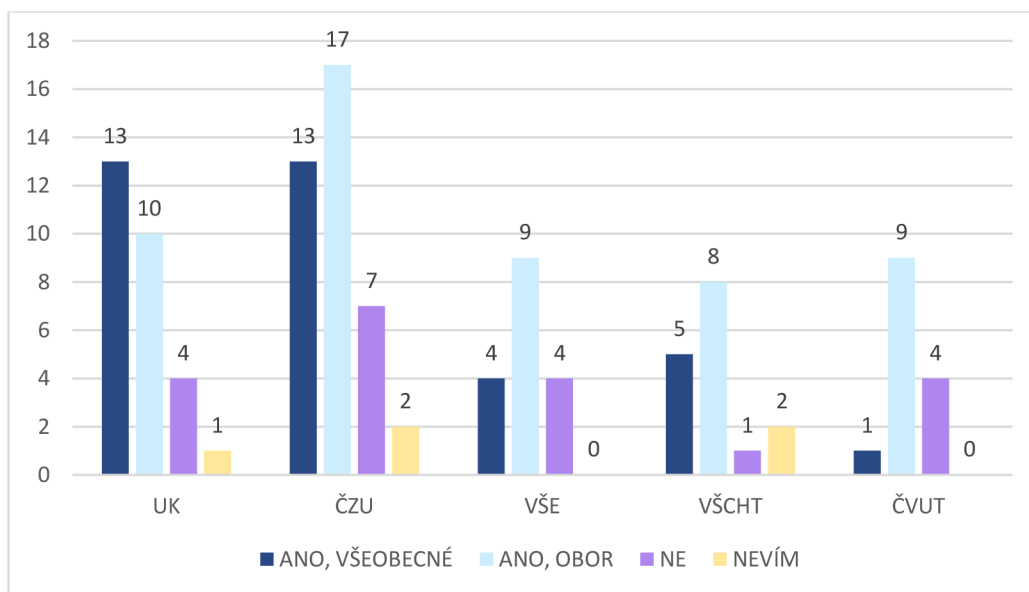
Otázka č. 14: Připadá Vám toto téma natolik důležité, aby bylo zařazeno i do studijních osnov na škole?

V této otázce mě zajímal názor studentů na zařazení problematiky fair trade do běžné výuky.

Bylo zajímavé, že 79,5 % studentů odpovědělo, že by zařadili problematiku fair trade do běžné výuky do všeobecného vzdělání nebo pouze do oborů blízkých této problematice, 16,1 % si myslí, že je to okrajové téma a nemělo by být v osnovách učiva.

V níže přiloženém grafu můžeme vidět konkrétní odpovědi studentů vybraných vysokých škol.

Graf 15: Případá Vám toto téma natolik důležité, aby bylo zařazeno i do studijních osnov na škole?

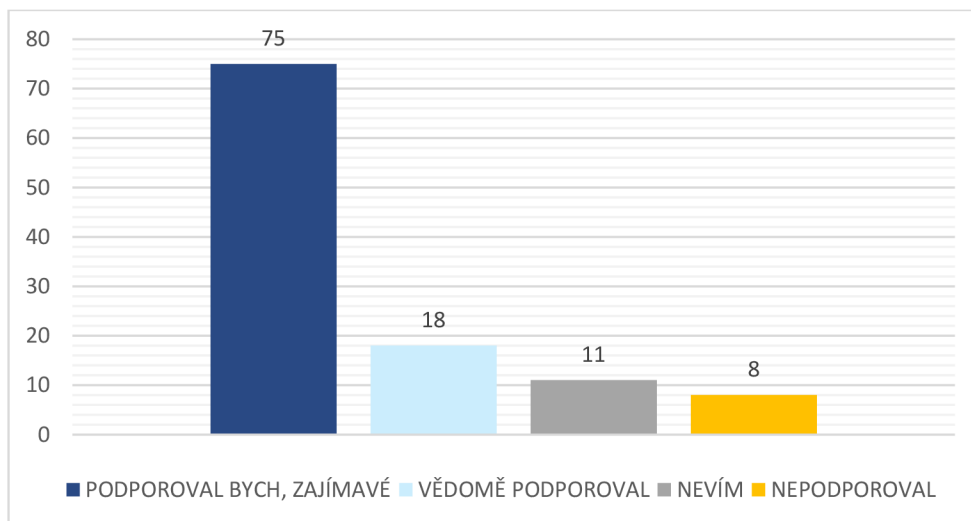
Zdroj: Vlastní zpracování

Vodorovná osa značí studovanou škol/obor, svislá počet odpovědí. Každý sloupec značí jinou odpověď a jsou rozlišené jinou barvou. Nad každým sloupcem je konkrétní hodnota odpovědi.

Otázka č. 15: Pokud by se Vaše univerzita podílela/ podílí na aktivitách podporujících fair trade:

Překvapivý počet 67 % studentů by se zapojili do aktivit fair trade na své univerzitě, pokud by je daná aktivita zajímala. 16,1 % studentů by vědomě podporovalo a se zapojilo by se do aktivit fair trade na univerzitě. Studenti, kteří se nechtěli vyjadřovat, tak označili možnost neví, 9,8 %. Minimum studentů 7,1 % by se do aktivit vůbec nezapojili.

Graf 16: Pokud by se Vaše univerzita podílela/ podílí na aktivitách podporujících fair trade:

Zdroj: Vlastní zpracování

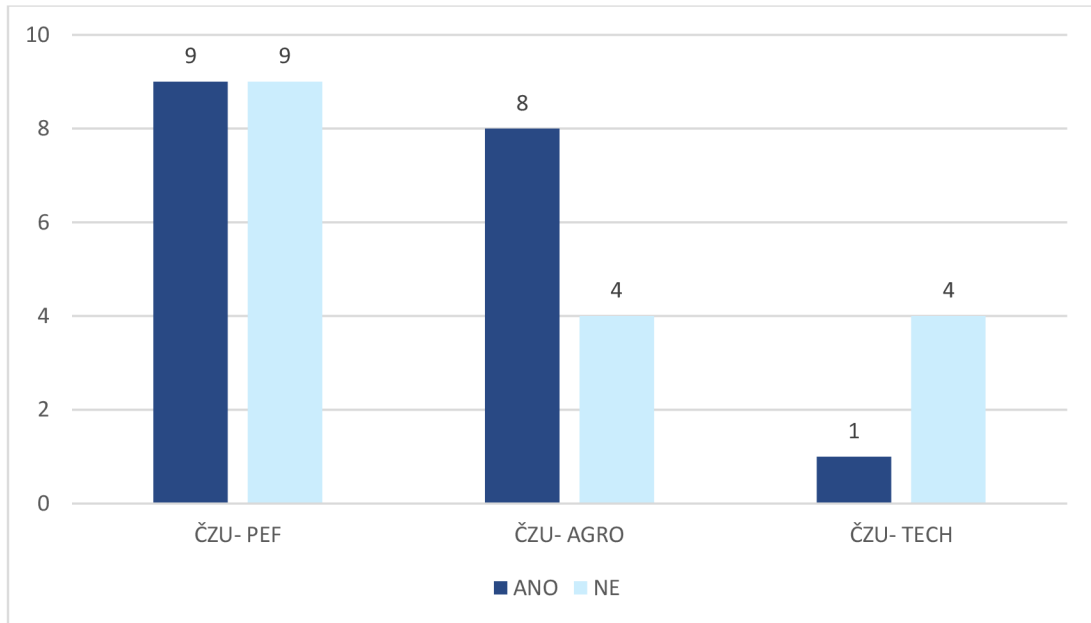
Vodorovná osa značí studovanou škol/obor, svislá počet odpovědí. Každý sloupec značí jinou odpověď a je odlišen jinou barvou. Nad každým sloupcem je konkrétní hodnota odpovědi.

Otázka č. 16: Víte, že ČZU je členem organizace BeFair a aktivně se podílí na podpoře fairtrade, např. pořádáním fairtrade snídaní, International Fair Party, ochutnávkou kávy a dalších akcí?

Tato otázka byla konstruována pouze pro studenty ČZU, jelikož je to otázka týkající se právě ČZU. Odpověď na tuto otázku nebyla povinná, odpovědělo 35 ze 112 studentů.

Polovina studenti z PEF 25,7 % odpověděla, že ví o tom, že by se ČZU podílela na aktivitách pro fair trade a druhá polovina neví. 22,9 % studentů AGRO, ví o aktivitách na ČZU spojené s konceptem fair trade a 11,4 % o těchto aktivitách netuší. Studenti TECH fakulty se v tomto ohledu moc o univerzitu nezajímají pouze 2,9 % o podpoře fair trade ví a 11,4 % ne.

Graf 17: Víte, že ČZU je členem organizace BeFair a aktivně se podílí na podpoře fairtrade, např. pořádáním fairtrade snídaní, International Fair Party, ochutnávkou kávy a dalších akcí?

Zdroj: Vlastní zpracování

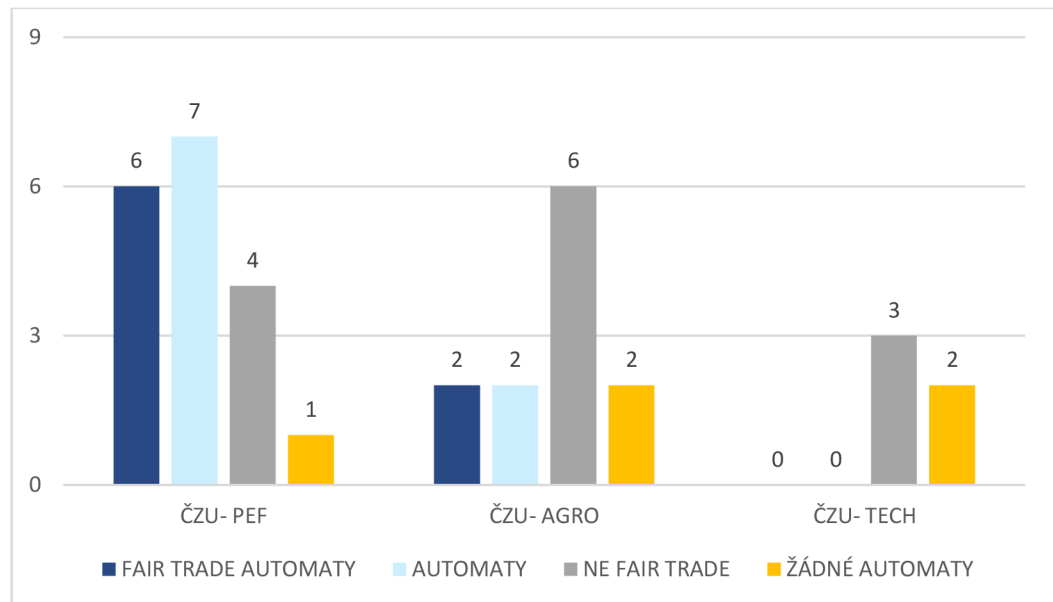
Vodorovná osa značí studovanou škol/obor, svislá počet odpovědí. Každý sloupec značí jinou odpověď a je odlišen jinou barvou. Nad každým sloupcem je konkrétní hodnota odpovědi.

Otázka č. 17: Víte, že na PEF můžete v automatu zakoupit fair trade produkty (čokoládu, tyčinky), případně si dát fair trade kávu společnosti Delicomat?

Tato otázka stejně jako předchozí byla určena pouze pro studenty ČZU, odpověď na otázku číslo 17 byla nepovinná a odpovědělo na ni 35 ze 112 studentů.

Podle výsledků z dotazníkového šetření si studenti AGRO i PEF jsou vědomi, výskytu automatů v areálu školy. Jak lze z grafu vyčíst 17,1 % studentů PEF vědí automatech s fair trade potravinami, pouze 5,7 % studentů z AGRO. Naopak studenti TECH fakulty nevědí vůbec o automatech, 5,7% studentů odpovědělo, že neví vůbec o žádných automatech a 8,6% studentů odpovědělo, že neví o fair trade automatech v areálu školy.

Graf 18: Automaty na ČZU

Zdroj: Vlastní zpracování

Vodorovná osa značí studovanou škol/obor, svislá počet odpovědí. Každý sloupec značí jinou odpověď a je odlišen jinou barvou. Nad každým sloupcem je konkrétní hodnota odpovědi.

6.2 Výsledky a diskuse/ hypotézy

Tato část práce zhodnocuje hlavní poznatky z práce a snaží se porovnat vysoké školy mezi sebou. Na základě těchto výsledků je později složen závěr celé práce. Ze získaných odpovědí studentů vyplývá, že se dívky o fair trade zajímají mnohem více chlapci. Procentuální poměr odpovědí od dívek a chlapců je 72 %:28 %. Nejvíce studentů, kteří byli osloveni pro dotazníkové šetření, pochází z ČZU, jedná se o 37 studentů z celkových 112 oslovených. Vypovídá to nejen o tom, že autorka práce pochází právě ze zmíněné univerzity, ale také o tom, fair trade se nejvíce váže ke studentům tzv. "zemědělký". Druhou nejčastěji zastoupenou vysokou školou jsou studenti Univerzity Karlovy v Praze. Nejméně zastoupenou vysokou školou je ČVUT. Na této vysoké škole se vyučují spíše technické obory a není zde velký prostor pro znalost pojmů pro obnovitelné zdroje po celém světě.

Více jak 50 % dotázaných uvedlo, že jsou studenty bakalářského typu studia. Dále pak 38 % uvedlo studium magisterské a 2 % dotázaných studentů uvedla doktorské.

Ačkoliv o principech Fair Trade vědí nejvíce právě studenti ČZU, mnoho lidí označení nezná a nijak nevnímá.

Z dotazníkového šetření se studenty vybraných vysokých škol je patrné, že nejvíce se o koncept fair trade zajímají studenti České zemědělské univerzity. To také odpovídá zaměření některých oborů či celých fakult, jako například fakulta agrobiologie. Další univerzita, která zde byla hojně zastoupena, je Karlova Univerzita, která na několika svých fakultách otevírá obory, které se více či méně zajímají o ekologii. Díky analýze získaných odpovědí od studentů je možné složit mozaiku, která do určité míry odpovídá literárním zdrojům. V českém prostředí mnoho studií se studenty ohledně Fair Trade nebylo napsáno, a tak jsou některé poznatky zcela nové a nelze je spojit s literaturou.

Ovšem co je patrné i bez použití literatury je fakt, že především studenti univerzit, kteří mají blízko k humanitárnímu zaměření, například ČZU nebo určité obory UK, se více podílí na fair trade aktivitách, a studenti těchto škol se o tomto konceptu dozívají i skrze výukové programy a osnovy.

Většina dotázaných studentů uvedla, že jim koncept Fair Trade připadá důležitý. Tento poznatek přímo koresponduje s faktem, že se více a více organizací zapojuje do fair trade. Také toto označení nese více a více výrobků. Jak je v empirické části již zmíněno, někteří studenti si myslí, že v dnešní době označení fair trade slouží spíše pro marketingové účely a jako omluvy pro zvýšení ceny výrobku. Bohužel i zde se do jisté míry setkáváme se shodou. Mnoho společností upozorňuje na své fair trade aktivity, ačkoliv tyto aktivity nepatří mezi ty nejdůležitější. Tyto organizace výborně využívají marketingových nástrojů. Velká skupina lidí v ČR velmi vnímá různá označení produktů, ať už je to právě fair trade nebo například produkt ekologického zemědělství. Tito lidé si proto produkty kupují právě jen kvůli označením, nebo s domněnkou, že tím přispívají na dobrou věc. Společnosti toto vědí, a tak až leckdy přehnaně upozorňují na spojení s Fair trade, jen aby přilákaly více zákazníků. Reálná pomoc pěstitelům je pak často minimální.

Jako jeden z nejdůležitějších principů fair trade, studenti označili spravedlivé finanční ohodnocení pěstitelů. Dle literatury se jedná o jeden ze základních pilířů fungování fair trade po celém světě a je zde patrné, že ačkoliv mnoho studentů o reálné funkci označení produktů fair trade nic nevědí, dokážou i tak určit, který z principů je v dnešním světě jedním z nejdůležitějších.

V celé práci je pojem Fair Trade popsán za pomoci zahraničních zdrojů. Ačkoliv těch českých v poslední době přibývá, nejvíce popsáné je toto téma v zahraniční literatuře. Pojem totiž původně nepochází z ČR. Jak je již zmíněno, i když se počet literárních zdrojů informací ohledně pojmu a principů konceptu Fair Trade na území ČR rozšiřují, jen velmi málo z nich se skutečně zabývá mladými lidmi, či přímo studenty. Jsou to přitom právě mladí lidé, kteří nejčastěji mění podobu světa k lepšímu díky konceptům, jako je právě Fair Trade.

7 Závěr

Bakalářská práce na téma „Znalost konceptů fair trade mezi studenty vysokých škol v Praze“ měla za cíl zjistit názory a informovanost studentů o problematice fair trade. Chtěla také porovnat mezi sebou studenty různých vysokých škol.

Ve výzkumné části byly zpracovány data z dotazníkového šetření – odpovědi na 15–17 otázek od 112 studentů.

V celé práci je pojem Fair Trade popsán za pomoci zahraničních zdrojů. Ačkoliv těch českých v poslední době přibývá, nejvíce popsáné je toto téma v zahraniční literatuře. Pojem totiž původně nepochází z ČR. Jak je již zmíněno, i když se počet literárních zdrojů informací ohledně pojmu a principů konceptu Fair Trade na území ČR rozšiřují, jen velmi málo z nich se skutečně zabývá mladými lidmi, či přímo studenty. Jsou to přitom právě mladí lidé, kteří nejčastěji mění podobu světa k lepšímu díky konceptům, jako je právě Fair Trade.

V tuto chvíli je zapotřebí objasnit výsledky hlavní výzkumné otázky, která zněla, jaké povědomí mají studenti pražských vysokých škol o konceptu Fair Trade? Studenti České zemědělské univerzity mají o tomto konceptu nejvíce znalostí a jsou s touto problematikou nejvíce seznámeni. Zásahu na tomto výsledku mají především obory na agrobiologické fakultě. Studenti se na těchto oborech o konceptu Fair Trade přímo učí a své znalosti díky výuce mohou poté využít v životě. V praxi to znamená, že studenti těchto oborů vyhledávají koncept Fair Trade vyhledávat i mimo školní prostředí. Studenti agrobiologické fakulty se více zapojují do aktivit spojené s konceptem Fair Trade, např. Fair Trade snídaně spojené s piknikem.

Následně ještě studenti Univerzity Karlovy projevili značnou znalost o tomto konceptu. Někteří studenti dokonce i přesto, že nestudují na přírodovědecké fakultě (právníká fakulta, tělovýchovy). Výsledky těchto dvou vysokých škol byly překvapivě dobré. Naopak Vysoká škola ekonomická nedopadla dle představ, jelikož je tato vysoká škola zaměřena především na ekonomiku, tudíž se očekává hlubší znalost o této problematice. Koncept Fair Trade totiž nepředstavuje pouze sociální pojem, ale také velmi rozšířenou ekonomickou problematiku. Odpovědi vysoké školy chemicko-technologické se pohybovaly na obdobné úrovni.

Oproti tomu naprosto dle očekávání dopadlo České vysoké učení technické. Studenti ČVUT projevují více zájem o technickou stránku života, avšak povědomí o existenci principu spravedlivého obchodování je jim více vzdálené.

Na předešlé odpovědi navazuje otázka, která zněla, co obsahuje Fair Trade a jak dokáže ovlivnit svět. Prioritně lze zmínit, že hlavními atributy Fair Trade je 10 principů založených na slušném chování, podporující vhodnou ekonomickou a životní úroveň obyvatel. Taktéž nepodporují fyzické násilí a otroctví.

O konceptu Fair Trade si myslím, že je skvělá příležitost pro obyvatele z rozvojových zemí. Z financí, které jsou jim poskytnuty. Družstvo může svévolně nakládat a využít je pro potřebné vylepšení města z hlediska statků či služeb. Jedním z příkladů může být investice do zkvalitnění dopravních cest, výstavbu škol a pomůcek v ně spojené a cokoliv daná obec potřebuje. Důsledkem Fair Trade se drobným podnikatelům žije lépe než-li tomu bylo dříve.

8 Seznam použitých zdrojů

ASOCIACE SPOLEČENSKÉ ODPOVĚDNOSTI. Fairtrade jako cesta k naplňování cílů udržitelného rozvoje. In: *Spolecenskaodpovednost.cz* [online]. 27. 8. 2019 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/fairtrade-jako-cesta-k-naplnovani-cilu-udrzitelneho-rozvoje/>

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. ČZU obhajuje své prvenství v udržitelnosti. In: *Czu.cz* [online]. 12. 1. 2021 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.czu.cz/cs/r-7228-aktualne/czu-je-opet-nejudrzitelnejsi-univerzitou-v-cesku.html>

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. Fairtrade. *Pef.czu.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.pef.czu.cz/cs/r-7011-projekty-a-spoluprace-s-praxi/r-11563-csr/r-13591-fairtrade>

DOLEŽALOVÁ, Hana. *Fair trade: výzva pro všechny*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1220-3.

ECOCERT ENVIRONNEMENT SAS. Fairness has no borders. *Fairforlife.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: https://www.fairforlife.org/pmws/indexDOM.php?client_id=fairforlife&page_id=home

EKUMENICKÁ AKADEMIE. O nás. *Ekumakad.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://ekumakad.cz/cz/o-nas>

EKUMENICKÁ AKADEMIE. Za férové banány (dokončeno). Proč chceme férovější banány? *Ekumakad.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://ekumakad.cz/cz/projekty/za-ferove-banany>

ENCYCLOPEDIA. Debata o spravedlivém obchodu – Fair trade debate. In: *Wikijii.com* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: https://wikijii.com/wiki/Fair_trade_debate

FAIR MADE. Co znamená Fairtrade nebo-li spravedlivé obchodování? *Fairmade.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.fairmade.cz/fairtrade>

FAIR TRADE CENTRUM. O Fair Trade. *Fairobchod.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.fairobchod.cz/o-fair-trade/>

- FAIRTRADE ČESKO A SLOVENSKO. Jak poznat fairtradové výrobky. *Fairtrade.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://fairtrade.cz/fairtrade/jak-poznat-fair-trade/>
- Fairtrade International* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.fairtrade.net/>
- FAIRTRADE INTERNATIONAL. Fairtrade products. *Fairtrade.net* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.fairtrade.net/product>
- FAIRTRADE INTERNATIONAL. The FAIRTRADE Marks: Fairtrade Sourced Ingredient Mark. *Fairtrade.net* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://info.fairtrade.net/what/the-fairtrade-marks#fsi>
- Gepa Online Shop* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.gepa.de/home.html>
- HAIGHT, Coleen. The Problem With Fair Trade Coffee. In: *Ssir.org* [online]. 22. 6. 2011 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: https://ssir.org/articles/entry/the_problem_with_fair_trade_coffee
- HORKÝ, O., PROFANT, T. *Mimo Sever a Jih: rozumět globálním nerovnostem a rozmanitosti*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2015. ISBN 978-80-87558-18-8.
- HUBER, Wolfgang. *Etika: Základní otázky života*. 2016. ISBN 978-80-7429-642-0 [cit. 2022-02-28]
- INFORMAČNÍ CENTRUM OSN V PRAZE. Cíle udržitelného rozvoje (SDGs). *Osn.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>
- JONÁŠOVÁ, Iva. Fair Trade (1. díl): Začínáme polemikou. In: *Plus.rozhlas.cz*[online]. 21. 5. 2008 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/fair-trade-1-dil-zaciname-polemikou-6619488>
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Organizace spojených národů / United Nations. *Databaze-strategie.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/osn-un/strategie/premena-naseho-sveta-agenda-pro-udrzitelny-rozvoj-2030-cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs-2015?typ=struktura>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Základní pojetí konceptu udržitelného rozvoje. *Mmr.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/informace,-aktuality,-seminare,-pracovni-skupiny/psur/uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/zakladni-pojeti-koncept-u-udrzitelneho-rozvoje>

NATURLAND. Organic and Fair Trade United in One Seal. *Naturland.de* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.naturland.de/en/naturland/what-we-stand-for/naturland-fair.html>

NETIVIST. Fair trade pros and cons - Does fair trade challenge or support existing power relations? *Netvist.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: https://netivist-org.translate.google.de/debate/fair-trade-pros-and-cons?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=cs&_x_tr_hl=cs&_x_tr_pto=op,sc

RUBEN, R. The Impact of Fair Trade, Netherlands, 2008. [cit. 2022-02-01]. ISBN 978-90-8686-083-8

SOKOL, Jan. *Etika a život: Pokus o praktickou filosofii*. 2010. [cit. 2022-03-01]. ISBN 978-80-7429-063-3

THE FAIR TRADE ADVOCACY OFFICE. Definition of Fair Trade. *Fairtrade-advocacy.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z: <https://fairtrade-advocacy.org/definition-of-fair-trade/>

THE FAIR TRADE, EMPLOYMENT AND POVERTY REDUCTION PROJECT. Interview with Christopher Cramer on The Current with Anna Maria Tremonti (CBC Radio, Canada). *Flepr.org* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: https://ftepr-org.translate.google.de/2014/how-fair-is-fair-trade/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=cs&_x_tr_hl=cs&_x_tr_pto=op,sc

WORLD FAIR TRADE ORGANIZATION. *10 Principles of Fair Trade*. *Who.com* [online]. © 2017 [cit. 2022-02-28]. Dostupné z <https://wfto.com/sites/default/files/WFTO%20-10%20Principles%20of%20Fair%20Trade%20%282017%29.pdf>

WORLD FAIR TRADE ORGANIZATION. History of Fair Trade. *Wfto.com* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-27]. Dostupné z: <https://wfto.com/about-us/history-wfto/history-fair-trade>

WORLD FAIR TRADE ORGANIZATION. Who we are. *Wfto.com* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-27].

Dostupné z: <https://wfto.com/who-we-are>

Zákon č. 17/14992 Sb., o životním prostředí.

9 Seznam obrázků, grafů a zkratk

9.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: 10 hlavních principů fairtrade	19
Obrázek 2: Logo WFTO	25
Obrázek 3: Logo Fairtrade International	26
Obrázek 4: Logo 3. mezinárodní charta spravedlivého obchodu	26
Obrázek 5: Logo Obchůdek jeden svět	26
Obrázek 6: Logo Ekumenické akademie	27
Obrázek 7: Znamka FAIRTRADE	29
Obrázek 8: Značení Fairtrade Sourcing Programs	30
Obrázek 9: Logo WFTO	30
Obrázek 10: Logo GEPA	31
Obrázek 11: Logo Fair for life	31
Obrázek 12: Značka Naturland	32
Obrázek 13: značka	51
Obrázek 14: značka	52

9.2 Seznam grafů

Graf 1: Pohlaví	49
Graf 2: Škola/graf	50
Graf 3: Typ studia	51
Graf 4: Znáte tuto značku?	52

Graf 5: Setkali jste se – všimli jste si někdy těchto značek na některých výrobcích?	53
Graf 6: Setkali jste se někdy s pojmem „fair trade“, víte, co to znamená?	54
Graf 7: Je podle Vás princip fair trade užitečný/ důležitý?	55
Graf 8: Který ze základních principů fair trade považujete za nejdůležitější? (vyberte 3)	56
Graf 9: Vyzkoušeli jste někdy fair trade produkty?	57
Graf 10: Odpovědi podle jednotlivých škol	57
Graf 11: Zajímá Vás původ zboží, které nakupujete?	58
Graf 12: Co označení fair trade pro Vás jako pro spotřebitele znamená?	59
Graf 13: Preferovali byste fair trade výrobek, o kterém byste věděli, že jeho koupí přispějete k lepšímu životu znevýhodněným pěstitelům z rozvojových zemí?	60
Graf 14: Které aktivity na podporu fair trade Vám přijdou zajímavé, případně byste je využili?	61
Graf 15: Připadá Vám toto téma natolik důležité, aby bylo zařazeno i do studijních osnov na škole?	62
Graf 16: Pokud by se Vaše univerzita podílela/ podílí na aktivitách podporujících fair trade:	63
Graf 17: Víte, že ČZU je členem organizace BeFair a aktivně se podílí na podpoře fairtrade, např. pořádáním fairtrade snídaní, International Fair Party, ochutnávkou kávy a dalších akcí?	64
Graf 18: Víte, že na PEF můžete v automatu zakoupit fair trade produkty (čokoládu, tyčinky), případně si dát fair trade kávu společnosti Delicomat?	65

9.3 Seznam použitých zkratk

ČZU - Česká zemědělská univerzita

ČVUT - České vysoké učení technické

VŠCHT - Vysoká škola chemicko - technická

VŠE - Vysoká škola ekonomická

UK - Univerzita Karlova OSN - Organizace spojených národů

FLO- Fairtrade Labelling Organization (nezisková organizace, Organizace pro označení Fairtrade)

WFTO- World Fair Trade Organization (Světová organizace spravedlivého obchodu) IFAT- International Federation of Alternative Trade (Mezinárodní federace alternativního obchodu)

EFTA- European Free Trade Association (Evropská asociace spravedlivého obchodu) FINE- sdružení těchto organizací FLO, IFAT, NEWS! EFTA

ILO- International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)

10 Přílohy

Dotazník

Vážení respondenti,

dovoluji si Vás požádat o vyplnění dotazníku, který slouží pro zpracování mé bakalářské práce na téma „Znalost konceptu fair trade mezi studenty vysokých škol“. Údaje, získané z Vašich odpovědí, budou využity ke zpracování mé bakalářské práce a budou zpracovány anonymně.

Předem Vám děkuji za ochotu a za Váš čas.

Karolína Hošková, 3.ročník bakalářského studia

Česká zemědělská univerzita

Provozně ekonomická fakulta

- 1) Uveďte Vaše pohlaví:
 - a. Muž
 - b. Žena

- 2) Jakou školu/obor studujete?
 - a. ČZU - PEF
 - b. ČZU - AGRO
 - c. ČZU – TECHNICKÁ, LESNICKÁ, DŘEVAŘSKÁ
 - d. VŠCHT
 - e. VŠE
 - f. ČVUT
 - g. UK

- 3) Uveďte typ Vašeho studia:
 - a. Bakalářský
 - b. Magisterský
 - c. Jiný

- 4) Znáte tuto značku?

- a. Ano
- b. Ne

5) Setkali jste se – všimli jste si někdy těchto značek na některých výrobcích?

- a. Ano, označení výrobků studuji, vím, co znamenají
- b. Ano, ale bližší informace mne nezajímají
- c. Ne

6) Setkali jste se někdy s pojmem „fair trade“, víte, co to znamená?

- a. Ano
- b. Ne

Vysvětlení: fair trade je v překladu „férový obchod“, založený na pomoci pěstitelům, zaměstnancům a femeslníkům ze zemí globálního Jihu (rozvojové země: Afrika, Asie, Latinská Amerika) k lepšímu životu a možnosti užít se vlastní práci za důstojných podmínek. Mezi hlavní principy patří zákaz dětské a nucené práce, odpovídající odměna za práci a šetrnost k životnímu prostředí /zdroj: www.fairtrade.cz/

7) Je podle Vás princip fair trade užitečný/ důležitý?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Nevím

8) Které ze základních principů fair trade považujete za nejdůležitější? (vyberte 3)

- a. Výkupní cena odpovídající nákladům udržitelné produkce
- b. Příležitost pro znevýhodněné pěstitele, femeslníky, zaměstnance
- c. Dlouhodobé obchodní vztahy
- d. Dobré pracovní podmínky
- e. Férové finanční obchodování
- f. Zákaz nucené a dětské práce
- g. Dlouhodobě udržitelný rozvoj místních komunit
- h. Kontrolované využívání pesticidů a další zemědělské chemie
- i. Zákaz využívání genetiky modifikovaných plodin
- j. Šetrnější přístup k využívání přírodních zdrojů

9) Vyzkoušeli jste někdy fair trade produkty? (pokud ano uveďte prosím příklad, vypsát)

- a. Ano (uveďte)
- b. Ne

- 10) Zajímá Vás původ výrobků, které nakupuje?
- Ano, vždy
 - Ano, v případě čerstvých produktů či základních surovin
 - Ne
 - Nepřemýšlel/a jsem nad tím
- 11) Označení fair trade pro Vás jako pro spotřebitele znamená (označte libovolný počet):
- Produkt vyšší spotřebitelské kvality
 - Zaručeně bio kvalitu
 - Produkt vypěstovaný/vyrobený principů dlouhodobé udržitelnosti a společenské odpovědnosti
 - Jde jen o marketingový tah na zdůvodnění vyšší ceny
 - Nic
- 12) Preferovali byste fair trade výrobek, o kterém byste věděli, že jeho koupí přispějete k lepšímu životu znevýhodněným pěstovatelům ze zemí třetího světa?
- Ano
 - Ne
 - Nevím
- 13) Které aktivity na podporu fair trade Vám přijdou zajímavé, případně byste je využili (označte libovolný počet):
- Prodej zboží a produktů v běžné maloobchodní síti
 - Speciální oddělení fair trade výrobků v obchodních řetězcích
 - Prodej ve specializovaných kamenných fair trade obchodech
 - Internetový prodej fair trade výrobků
 - Fair trade kavárny
 - Fair trade snídaně a pikniky – společenské akce na podporu fair trade
 - Fair trade automaty (káva, tyčinky, čokoláda)
 - Fair trade školy – celoškolské projekty na podporu fair trade
 - Fair trade osvětové akce: přednášky, informace a propagace v médiích
 - Žádné
- 14) Připadá vám toto téma důležité, aby bylo zařazeno do i do studijních osnov na škole?
- Ano, patří to ke vzdělání
 - Ano, ale jen u oborů blízkých ekonomice
 - Ne, je to okrajové téma
 - Nevím
- 15) Pokud by se Vaše univerzita podílela/podíl se na aktivitách podporujících fair trade:
- Vědomě bych je podporoval a účastnil se
 - Podporoval bych je v případě, že by se mi zdály zajímavé
 - Nepodporoval bych je, neúčastnil bych se
 - Nevím

Otázky pro studenty ČZU:

16) Víte, že ČZU je členem organizace BeFair a aktivně se podílí na podpoře fair trade, např. pořádáním fair trade snídaní, International Fair Party, ochutnávkou kávy a dalších akcí?

- a. Ano
- b. Ne

17) Víte, že Na PEF můžete v automatu zakoupit fair trade produkty (čokolády, tyčinky), případně si dát fair trade kávu společností Delicomat?

- a. Ano, vím že jsou na univerzitě fair trade produkty k dispozici
- b. Ano, vím že jsou na univerzitě automaty
- c. Ne, nevím, že existují automaty na fair trade produkty
- d. Ne, nevím vůbec o žádných automatech